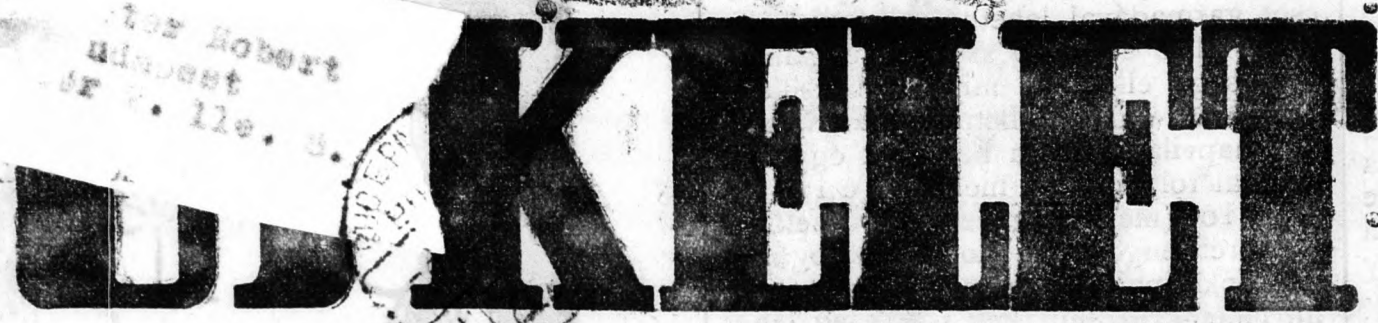

1929. November Szombat

5600 év Marchesvan 6.

Uj Kelet az egyetemes erdelyi és banati zsidóság politikai napilapja.

Cikkeink utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal Strada Baron L. Pop (v. Brassau) 10 Telefon 9-77.

Éjjeli telefon (nyomda) 187 ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Egész évre ... 1150 Lei Félévre ... 600 „ Negyedévre ... 320 „ Egyhónapra ... 110 „ KÜLFÖLDI ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Egy óra 1 dollár megfelelő más ... Egy év e 10 dollár

Hirdetések tarifa szerint vétetnek fel

Bécs

A bécsi egyetem fali között tegnap ... A bécsi egyetem fali között tegnap ...

A szocialista osztrák munkásság tíz év ... A szocialista osztrák munkásság tíz év ...

Ezek az elemek lassanként teljesen el ... Ezek az elemek lassanként teljesen el ...

A munkásság befolyására gazdasági ... A munkásság befolyására gazdasági ...

Ezzel egyidejűleg azonban az ipari ... Ezzel egyidejűleg azonban az ipari ...

Gyűléssel szemben gyűlölet, hatalmas ... Gyűléssel szemben gyűlölet, hatalmas ...

rülhetároiját, Talán már régen vér festené ... rülhetároiját, Talán már régen vér festené ...

lezőknek, akik Ausztriát pénzügyileg hely ... lezőknek, akik Ausztriát pénzügyileg hely ...

érdekekben legközelebb álló Schober-kor ... érdekekben legközelebb álló Schober-kor ...

A kormány képtelen kifizetni ebben az évben az állam adósságait

Legalább másfélmilliárd lejt a jövő évi költségvetés terhére kell kifizetni

Bucuresti Bukarest, november 8. (Az Uj Kelet ... Bucuresti Bukarest, november 8. (Az Uj Kelet ...)

böző minisztériumoknak az elmúlt évekből ... bőző minisztériumoknak az elmúlt évekből ...

ságok kifizetésének újból való megkezdé ... ságok kifizetésének újból való megkezdé ...

Tardieu szociális békét, adócsökkentést, a Young-terv ratifikációját ígérte kormány-nyilatkozatában

A jobb- és középpártok tapsoltak Tardieu bemutatkozó beszédének. A kormány-nyilatkozat feletti vita csak ma lesz. A radikálisok pártfegyelmet kérdésévé tették a kormány leszavazását

Páris, november 8. Zsufolt karzatok ... Páris, november 8. Zsufolt karzatok ...

sem hozatot, amely az előbb említett ... sem hozatot, amely az előbb említett ...

sok óráiban Franciaország oldalán vol ... sok óráiban Franciaország oldalán vol ...

A határok sérthetlenségének és az or ... A határok sérthetlenségének és az or ...

és a Saar vidék gazdasági kihasználása ... és a Saar vidék gazdasági kihasználása ...

A lapok azon hirasával szemben, hogy ... A lapok azon hirasával szemben, hogy ...

A kormánynyilatkozat 3 milliárdos ... A kormánynyilatkozat 3 milliárdos ...

A kormánynyilatkozat befejezésekor a ... A kormánynyilatkozat befejezésekor a ...

Páris, november 8. A radikális párt ... Páris, november 8. A radikális párt ...

Ezzel egyidejűleg azonban az ipari ... Ezzel egyidejűleg azonban az ipari ...

A sajtó kritikája. Páris, november 8. A mérsékelt ... A sajtó kritikája. Páris, november 8. A mérsékelt ...

A cseh szociáldemokraták a készülő ... A cseh szociáldemokraták a készülő ...

Gyűléssel szemben gyűlölet, hatalmas ... Gyűléssel szemben gyűlölet, hatalmas ...

Páris, november 8. A mérsékelt sajtó ... Páris, november 8. A mérsékelt sajtó ...

A cseh szociáldemokraták a készülő ... A cseh szociáldemokraták a készülő ...

Gyűléssel szemben gyűlölet, hatalmas ... Gyűléssel szemben gyűlölet, hatalmas ...

Páris, november 8. A mérsékelt sajtó ... Páris, november 8. A mérsékelt sajtó ...

A cseh szociáldemokraták a készülő ... A cseh szociáldemokraták a készülő ...

ü művei

Coignard Abbé véle ... Coignard Abbé véle ...

egények kineve 116 ... egények kineve 116 ...

ista világnézet 116 ... ista világnézet 116 ...

rtülen elmékedések ... rtülen elmékedések ...

agismerése 58 hely. ... agismerése 58 hely. ...

filozofiaja 116 h. 36 ... filozofiaja 116 h. 36 ...

szet ... szet ...

ás 2 k. 278 h. 68 ... ás 2 k. 278 h. 68 ...

stétika 116 h. 35 ... stétika 116 h. 35 ...

k a művészetről 95 ... k a művészetről 95 ...

t és forradalom 116 ... t és forradalom 116 ...

ógia ... ógia ...

égi és új milliomo ... égi és új milliomo ...

nk problémái 58 h 17 ... nk problémái 58 h 17 ...

mányok és hazugá ... mányok és hazugá ...

6 ... 6 ...

n és kultura 38 he ... n és kultura 38 he ...

hizaság 95 h. 30 ... hizaság 95 h. 30 ...

ány és szocializmus ... ány és szocializmus ...

ás 118 helyett 35 ... ás 118 helyett 35 ...

abadság 75 hely. 23 ... abadság 75 hely. 23 ...

udomány ... udomány ...

et tikaiból 95 h. 30 ... et tikaiból 95 h. 30 ...

jlődés története 170 ... jlődés története 170 ...

erlem fizikája 116 ... erlem fizikája 116 ...

zök 116 helyett 35 ... zök 116 helyett 35 ...

vitás tana 51 h. 15 ... vitás tana 51 h. 15 ...

természettudomány ... természettudomány ...

ika ... ika ...

k 116 helyett 35 ... k 116 helyett 35 ...

gőzgépek 58 h. 18 ... gőzgépek 58 h. 18 ...

gőzgépek 75 h. 23 ... gőzgépek 75 h. 23 ...

erkezete 116 h. 35 ... erkezete 116 h. 35 ...

ek szerkezete 75 h 23 ... ek szerkezete 75 h 23 ...

3 fém megmunkálá ... 3 fém megmunkálá ...

23 ... 23 ...

g a gyakorlatban I ... g a gyakorlatban I ...

2. ... 2. ...

ezek a könyvek ... ezek a könyvek ...

számára ... számára ...

res ... res ...

ás művészete 37 h. ... ás művészete 37 h. ...

2. ... 2. ...

jó társaság. 75 h 25 ... jó társaság. 75 h 25 ...

rás művészete 92 h ... rás művészete 92 h ...

2. ... 2. ...

nyvtár ... nyvtár ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10,20 helyett 3 ...

10,20 helyett 3 ... 10

IRÓK ÉS IRÁSOK

Tabéry Géza: Vértorony.

Két kötetes, vaskos történelmi munka Ulászló, Bakócz Tamás és a Dózsa-féle parasztfelkelés korából Tabéry Géza maga az a tény, hogy rengeteg előtanulmány kelletlenül becsületes tanulmányozása: bizonyítja, hogy a szerző erős történelmi érzékkel rendelkezik. Igaz, hogy ez a történelem át meg át van szöve a legromantikusabb, szinte scott-walteri romanticizmussal; ám romantikája mellett a szociális és materialista történelemlátásnak olyan elemeire bukkanunk, melyek a szerző javára billentik a modern kritikai szempontok mérlegét.

Sok vitára, sok polémiára adott alkalmat ez a könyv talán nem is alap-talanul. Miltán felvetődhetett írójával szemben a kérdés, hogy aki ennyire tisztán látja a magyar történelem (és minden történelem) mozgató erőit: az ugy írói, mint magánemberi vonatkozásokban miért nem vonja le a következtetéseket, miért nem áll az új időkért harcolók táborába s főleg: miért nem nyul hasonló felkészültséggel a ma történelmének véres és vajudó problémáihoz?

Talán leginkább a stílusza Tabéry Géza adja meg erre a legvilágosabb feleletet. A kettős lelkű Tabéry, a ki nek vannak sorai, melyek forradalmibbak, kiméletlenebbek a legforradalmibb frazeológiánál s mégis, pusztán stílus hangulatok felkeltése kedvéért szívesen vész el feudális rekvizitumok: fénylő, költői, szópompába vesző imádatában. Röviden: megalkuszik.

Amilyen erőteljesen tudja élő emberekké faragni a mult figuráit (alighanem feudális barátairól mintázta meg a Drágffyak és Ulászló alakjait), éppoly könnyen merevít olykor sallangossá nyelvezetét, csak hogy heves, keseredett indulatainak enyhe aláfestést tudjon adni. Regénye dinamikus lendületeit és felragyogásait igen gyakran szakítják meg homályba vesző ellankadások: szavakból szótt fátylak terünek egynemely egzaltált hősnének (Fugger Katalin, Darvadó Gergely, Bálint barát) testére-lelkére, holott épen ezek az emberek azok regényében, akiknek szinte a kinyilatkoztatások szerepét szánta. Már pedig a kinyilatkoztatásnak egyszerűnek, közvetlennek, elementárisnak kell lennie.

Annál művészebbek Tabéry Géza szerelmi jelenetei. Festői ereje ezekben a részekben izzó színekben tör felszínre: a márvány és a paletta minden lehetőségét dusan használja fel. Mesemondása és komponáló készsége, egészen finom, a detail minden kinálkozó lehetőségét kihasználó költői realizmusa (van ilyen is) — bőven ragyog meg ebben a regényben, mely zordon háttérrel néha megborogtatni képes az olvasót. Acsá-dynak „A jobbság történelme” című munkája adataiban megdöbbenő erejű; Tabéry Géza „Vértorony”-a azonban sikoltja, vért lángoltatja a meggyötört magyar parasztnak.

És épen ezért: lehet vitatkozni a történelmi regény jogosultságáról (én magam is vitatkoztam), de jelen esetben, ha nem szívesen is, el kell ismerni, hogy Tabéry Géza regénye — a ma szempontjából épen — többet ad, mint nagyon sok kortársi erdélyi írásmű; föltöbb többet és világosabban, mint pl. Molter Károly, aki pedig a Ma anyagához nyult hozzá nem is avatat-

Társaságbeli úri asszony házasságközvetítő irodája

(FORTUNA)

Oradea Bémer-tér Pannonia palota.

Gáncsot persze, egészen jogos gáncsot garmadával lehetne felhozni a regény külső és belső szerkezetére, stílusdorossága ellen, de mindezt becsületesen, csak akkor tehetők, ha Erdélyben napvilágot látna bár csak egyetlen kritikai folyóirat is, mely sine ira et studio, (még világnézeti kérdésekben is) teret engedne a komoly kifogások felvázolásának. Ezt a regényt lehet szidni, lehet kritizálni (kell is!), meg lehet állapítani írójáról, hogy helytelen irányban éli ki tehetségét, de e tehetséget újra és hangsúlyozottan el nem ismerni: lehetetlen.

Tabéry könyvét a Szépművés Céh adta ki, előkelő kiállításban.

Áprily Lajos: Az idahegy pásztorok.

A görög mitológia egyik idillikus hangulatokban gazdag történetét dramatizálta meg pompás rimekben, színes, vetéres nyelven Áprily Lajos ebben a kötetében. Boldog ember munkája, aki anno 1929 ilyen szinte racini képzeletvilágba tudja belerángatni magát, ennyire meg tud szokni a jelen elől, hogy a személytelen szépné áldozhasson. Az egész mitológiai kép, mely ennek a drámának gyors zajlása közben élénk táruul, csak arra jó, hogy Áprily megragyogtassa kivételes verselő készségét, rimeinek fölényes technikáját, a természet hangulatainak visszaadására kész érzékenységét.

A permisszió virágkorában verseltek így, boldog önfeladásban, ahogyan ma Áprily versel. Igazi poeta doctus ő, az bizonyos. Csillag, behizeleg, álomba ringat minden verssora; fordulatai megkapóak, persze anélkül, hogy gondolatvilágunkban is helyet kapnának. A természetfőst, hangulatokban élő, hideg Áprily Lajosnak műve az „Idahegy pásztorok”, mely zeng és zenél, anélkül, hogy meghatna, vagy megrázza. Tiszta, szép, hideg munka, talán épen azért áll olyan messze tőlünk, mert annyira szép, viszont igen keveset mond. Lejárt az idő, amikor a rostandi csillogás a művészet legmagasabb fokát jelentette s amikor Leconte de Lisle, Teophile Gautier versei ejtették

Berlin községtanácsában a Böss elleni bizalmatlansági indítvány során a szocialista és kommunista képviselők véresen összeverekedtek

Berlin, nov. 8. A községi tanácsban Lange kommunista képviselő pártja nevében bizalmatlansági indítványt terjesztett elő Böss főpolgármesterrel szemben. A kommunisták indítványát a német nemzetiek, a centropárt és a gazdasági párt községtanácsi tagjai is támogatni óhajtották. A kommunista községtanácsi tag indítványának megokolása közben nem mulasztotta el, hogy a szocialdemokratáknak is ne adjon diszitó jelzőket. Politikai csalóknak nevezte a szocialistákat s ekkor Tempel szocialdemokrata község-

tanácsi tag nekiugrott, öklével arcába sújtott s lerugta a földre. Általános verekedés keletkezett, melyben főként a kommunisták és a szocialisták vettek részt, úgyhogy az elnöklő Casparinak fel kellett függesztenie az ülést. Ujramegnyitás után, noha a verekedésben résztvették többsége távozott, még mindig olyan izgott volt az atmoszféra, hogy az elnök jobbnak találta az indítvány feletti szavazást a keddre összehívandó ülésre halasztani.

SENKI TÖBBET, HARMADSZOR!...

Krausz Simont árverezték a budapesti zálogház vagyontemő vásárján

Hétfőn délután nyílt meg a budapesti Postatakarékpénztár ugynevezett „vagyontemő vására”, amelyen kalapács alá került a híres Krausz Simon-féle magángyűjtemény. A tönkrement bankár önként bocsátotta árverésre milliókat érő kép-, szőnyeg-, szobor- és porcellángyűjteményét, amelynek világhírét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy Németországból, Franciaországból, Angliából, Hollandiából érkeztek özönével a katalógust kéro táviratok.

Amikor a kiállítást, a Lónyai-uccai zálogintézetben megnyitották, a közönség a nagytermet valósággal előzönlötte. Ember-ember hátán tolongott a széles, lépcsőkön és a bejárat előtt, de még a szomszédos utcákban is sorfalat álltak a luxusautók. Az arisztokrácia, a pénzvilág legelőkelőbb tagjai fordultak meg a zálogház kiállítási termében. Itt ahol azelőtt csak szegény polgári egzisztenciák botorkáltak, kiválasztani egy kevéssé kopott télikabátot, ezüst órát, fé-

lig használt gramofont, most prémebbe burkolt, ékszerekkel tele aggatott dá-mák sétáltak körbe.

Akár egy Molnár premieren. Vagy a Salon elegánsabb nyitányain. Avagy egy lóversenyen.

Persze a közönség azért vegyes. Rongyos művészek is eljöttek ide álmélni a valóban pazar kincseken. Amit ez a különben könnyelmű fezőr egy dugszag élet során összeharácsolt, sokszor tulfizetve a festőt, szobrászt, keramikust, most mind piacra kerül. Ki ad többet érte...

Pesti proccok — akiknek még van — nyüzsgőnek izgatottan, lornyososan, hangosan és licitálnak bösen.

Nem a képért. Krausz Simonért. Hogy elmondhassák: — A Simi gyűjteményéből való... Ezért és nem a kép művészi becséért verik fel ezekkel az árat. Ha már itt tartunk: az árak borsosak.

Közönség, Parfümeria
Lady
Kerje különlegességeit
Perle de Paris
Jockey-Club
Corso

CSAKIS EREDETI CSOMAGOLÁSBAN

lázba a közönséget — hideg csillogásu, páratlan strófiákkal.

A könyvet a Szépművés Céh adta ki nagyon izléses kiállításban.

Salamon László.

A közepostály gyermeke számára megfizethetetlen.

Munkácsy, Lotz, Szinyei-Merse, László Fülöp, Barabás Miklós, Szilágyi Péter, Rippl-Rónai...

Csupa első klasszisu mester.

Remekművek.

És a gobelinek! Muzem nem tudna megfizetni! Volt itt egy angol ur, hideg faképu ügynök, valamelyik nagy londoni műkereskedés ágense, az kaparin totta el a legszebb darabokat. Ötszáz pengőnkint szöktek fel az árak. A kis halak természetesen gyorsan kидőttek — Senkitöbbet harmadszor...

A közönség észre se vette, hogy hátra a terem mélyén, a szobrok és szőnyegek mögött. Lotz: Hajóvontatás című képe mellett ott állt maga Krausz Simon is. Csak pár percig időzött a teremben. Közvetlen a közelében állott egy lipótvárosi familia és arról beszéltek:

— Jó, jó, ez mind szép, de mennyit rakhattot félre ez a Simi?

— Ne fájjon neked az ő feje — mondta fölényesen a családfő — ő már eldugta a maga félmillióját...

Szegény lecsuzzott bankár, akinek legintimebb darabjai kerültek kalapács alá és kapkodták szét a kincseit a világ minden tájáról jött emberek, nem szolt semmit. Oda se figyelt. Egy képet nézett mereven, előrcsuklott fejével, egy kis, alig tenyérmű olajfestményt fekete ében keretben komoly, finom asszonyi fej, a szája körül jóságos mosollyal.

A szemében könnyek ültek. Olyan furcsa, groteszk, szinte kinos látvány volt a nagy Simon, a Csudálatos Simi: sirt!

Még ezt a kis képet se tudta megmenteni... Az édesanyja arcképét...

— Senki többet harmadszor!

A fölényes lipótvárosi pedig rengó tokával magyarázza:

— Bár a zsebemben lenne, amennyit ez eldugott a hitelezők elől! (Tsin.)

Huszonötezer ember lett hajléktalan a guatemalai földrengés miatt

Newyork, november 8. A Santa Maria kitérése a Mont Pelée erupciója óta a legnagyobb vulkáni kitérés az amerikai szárazföldre számítható területeken. A hajléktalanok száma meghaladja a huszonötezeret s egyedül Pliar város kára eléri az egymillió dollárt.

A Kolozsvári kórház meg

Irta Dr. Ham

Az örömteljes esemény erdélyi zsidó közménye lesz vasárnap Kolozs első épületét daltetésének. Egy megnyitása mindenki fontos esemény. De és páratlan ünnepe Kolozsvárról és zsidó

Kolozsvár az utolsó inkább orvosi központok erdélyi, de orv. Ez a központi jel távolabbi pontjaiból bizalma teremtetten nek az egyre fokozott Kolozsvárt eddig létező magánintézetek azonos tudnak eleget tenni gónysorsu betegek közház és égő szükség mértékben áll ez a kiknek egyetlen kórház volt. Az az elképzelés, mely az Erzsébet-szécsért évek óta folyó gítja meg a kisebbség e téren. Ezért egy befogadó képességű, teg számára különbség és minden tekintetben kórház megnyitása a város egész lakosságának szágresz határán túl is, melynek orvosi kórház volt van.

A kórház megnyitása szágos és kolozsvári azonban különleges van. A központi jel zsidósága évtizedeken len és megbocsájtással szította a szociális leték kielégítésére intézmények létesítése, kulturháza a higiéniai intézmény sorozatában az első tató megvalósítás a tése, mely az erdélyi nos elszegényedése több szükségletét el

Az a nagyvonalú kórházegyesület valóban skeptikus kell hogy keltsen meg tudja győzni. Kórház még csak más, évtizedek óta és néhány hónapra kórház ambulanciája segeiben sok ezer bet lista kezelést. És megnyitására megvétel is csak tiz felépül a kórház első három osztály esetekben nyújtható gyógyászati és szertöntgenlaboratórium tes műtőhelyiségek

A fejlődésnek ebben tonosságában és gy kórházakokionak saját lega. De épen ugy kórház berendezése legnagyobb szerénys lemez, mely azonban célszerűséggel és mással párosul. Ez modern stílus az, me egy zsidó kórház kórház további terv káját is jellemezni let csak első része meg fog valósulni terv, ha a zsidóság kész szeretettel fog rendkívül szükséges tőán, folyton fejlőd

Az eddigi lendületempőju építómunka lehetővé. Es e két detet jelent, fájdalintézmények a felép mint biztató ígéretek közérdekből a legszévé kell tenni. A bestyén-család nagy adománya és a más zsefnek a kórházeg

A Kolozsvári Zsidó Kórház megnyitásához

Irta Dr. Hamburg József

Az örömteljes eseményekben oly szegény erdélyi zsidó közéletnek ünnepe lesz vasárnap: a Kolozsvári Zsidó Kórház első épületét fogják átadni rendeltetésének. Egy modern kórház megnyitása mindenkor és mindenütt jelentős esemény. De egyenesen szenzáció és páratlan ünnep számba megy mert Kolozsvárról és zsidó kórházról van szó.

Kolozsvár az utolsó évtizedben mindinkább orvosi központtá fejlődik ki nemcsak erdélyi, de országos viszonylatban is. Ezt a központi jellegét az ország legutóbbi pontjából ide seregülő betegek hátszalma teremtette fokozottan meg. Ennek az egyre fokozódó vonzóerőnek a Kolozsvárt eddig létező kórház és magánintézetek azonban mind kevésbé tudnak eleget tenni. Különösen a szegényorsós betegek kórházi elhelyezése vált nehézzé és égető problémává. Fokozott mértékben áll ez a kisebbségi körökre, kiknek egyetlen kórházuk sincs ma Kolozsvárt. Az az elkeseredett küzdelem, mely az Erzsébet-szanzatórium megtartásáért évek óta folyik, reflektorként világítja meg a kisebbségek sivar helyzetét a téren. Ezért egy körülbelül hasonló befogadó képességű, minden szegény beteg számára különbség nélkül nyitvaálló és minden tekintetben modern zsidó kórház megnyitása fontos eseménye a város egész lakosságának, sőt az egész ország rész határán túlterjedő hinterlandnak is, melynek orvosi központja ma Kolozsvárt van.

A kórház megnyitásának általános országos és kolozsvári jelentősége mellett azonban különleges zsidó jelentősége is van. A központi jellegű város nagyszámú zsidósága évtizedeken át egészen érthetetlen és megbocsájtathatatlan módon elmulasztotta a szociális és kulturális szükségletek kielégítésére alkalmas legfontosabb intézmények létesítését, nincs középiskolája, kultúrháza nincs egyetlen szociál-higiéniai intézménye. A fájdalmas hiányok sorozatában az első építő tett, az első biztató megvalósítás a zsidó kórház felépítése, mely az erdélyi zsidóság mai általános elszegényedése mellett egyik legégetőbb szükségletét elégíti ki.

Az a nagyvonalú tempó, a melyben a kórházegyesület programját megvalósítja valóban skeptikus lelkekben is bizalmat kell hogy keltsen és a pesszimistákat is meg tudja győzni. Két év előtt a Zsidó Kórház még csak terv volt — számos más, évtizedek óta várakozó terv között — és néhány hónapra rá már működött a kórház ambulanciája mely szerény helyiségekben sok ezer betegnek nyújtott speciális kezelést. És egy évre az ambulancia megnyitására megvalósul az, a mit a tervezők is csak tíz év múlva reméltek: felépül a kórház első épülete, megnyílik a három osztály mely épp a legsürgősebb esetekben nyújthat segítséget: a sebészeti, nőgyógyászati és szemészeti osztály modern röntgenlaboratóriummal és pazarul tökéletes műtőhelyiségekkel.

A fejlődésnek ebben a céltudatos folytonosságában és gyorságában rejlik a kórházakciónak sajátos bizalmatkeltő jellege. De épen úgy saját stílust képvisel a kórház berendezése, melyet különleg a legnagyobb szerénység és egyszerűség jellemez, mely azonban gondosan kitervezett előszerűséggel és magas technikai fejlettséggel párosul. Ez a puritán és mégis modern stílus az, mely leginkább felel meg egy zsidó kórháznak és mely a zsidó kórház további terveit és minden munkáját is jellemezni fogja. A megnyíló épület csak első része ennek a munkának, de meg fog valósulni az egész nagyvonalú terv, ha a zsidóság továbbra is áldozatra kész szeretettel fogja megbecsülni ezt a rendkívül szükséges és rendkívül biztatóan, folyton fejlődő intézményt.

Az eddigi lendületes és meglepően gyors tempójú építómunkát két tényező tette lehetővé. És e két tényező egy új kezdetet jelent, fájdalmasan nélkülözött közintézmények a felépítésének ez ezért, mint biztató ígéretet és követendő példát közzétevéből a legszélesebb köztudat részévé kell tenni. Az egyik tényező a Sebestyén-család nagyszabású telek- és pénzáradománya és a másik dr. Sebestyén Józsefnek a kórházegyesület elnökének példán

dátlan agitációja és a zsidó közéletben eddig alig ismert fáradhatatlan konstruktivitása. A kórház megnyitásával az erdélyi zsidóság ezért közéletünknek e valóban ritka két jelenségét egy nagy építő tettet és egy nagy építő férfit is fog ünnepelni. Így az örömteljes eseményekben oly szegény zsidó közéletünknek a Zsidókórház megnyitása a megkezdett építésnek és az önzetlen építőknek biztató örömtünnepe lesz.

ritka két jelenségét egy nagy építő tettet és egy nagy építő férfit is fog ünnepelni. Így az örömteljes eseményekben oly szegény zsidó közéletünknek a Zsidókórház megnyitása a megkezdett építésnek és az önzetlen építőknek biztató örömtünnepe lesz.

November 15-én megnyílik a parlament őszi ülészsaka

A miniszterelnök a kormány átszervezés kérdésében ugyanolyan lalt a compli elé akarja állítani pártját, minni a régens választás esetében

Stere lesz a besszarábiai tartományi igazgató

Bucuresti-Bukarest, november 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány átszervezését néhány nappal ismét elhalasztották. Az „Adeverul” szerint, az új kormánylistát egyedül Maniu és Mihalache ismeri, a miniszterelnök azonban ismét fajt a compli elé akarja állítani pártját és a közvéleményt, épügy mint a régens választás esetében. Az Adeverul azonban megállapítja, hogy ez az eljárás semmi sem különbözik Bratianu Jonel és Averescu tábornok hasonló kérdésekben tanúsított diktatorialis magatartásától és nincs összhangban a kormány által hirdettet demokratikus princípiumokkal. A lap szerint a besszarábiai párt szervezetek kisenevi kongresszusán ez a kérdés is szerepelni fog a napirenden, amikor is a besszarábiai szervezetek kérik fogják, hogy a kormány átszervezése a párt strukturájának és programjának megfelelően történjék meg.

A Curentul szerint Stere áll a besszarábiaiak akciója mögött, aki a régens választás alkalmával szenvedett veresége óta minden igyekezetével azon volt, hogy nehézségeket támasszon a kormány elé.

November 15-én ismét megnyílik a parlament, a szokásos tünnepi külsőségek között. Dél előtt 11 órakor Tedeum lesz a patriarchián, majd fél tizenkettőkor a régenstanács tagjainak jelenlétében megnyitják a nemzeti parasztpárti parlament második ülészsakát. Miklós régensherceg fogja felolvasni az őszi szessziót megnyitó trónbeszédet, amely fel fogja sorolni az ülészsak folyamán megszavazandó törvényeket. A parlament már 15-én, pénteken délután megtartja első rendes ülését, amelynek programján a választási vita néhány sürgős törvény benyújtása szerepelnek.

Bucuresti-Bukarest, november 8. A kormány átszervezésével kapcsolatosan befejezett tényként emlegetik a hirt, hogy Popovici Mihályt a kamara elnökének fogják megválasztani, Pop Csieső István pedig alminiszteri rangban Erdély kormányzója lesz.

A besszarábiai parlamentek kisenevi tanácsának ma délelőtt megkezdődött. Az első ülésen a besszarábiai képviselőknek és szenátoroknak a kormány átszervezésével szemben elfogalando álláspontját és magatartását vitatták meg. Valószínűnek tartják, hogy Pelivan és Bogos miniszterek és Jon Codreanu kamarai alelnökök ki fogják zárni a besszarábiai parlamenti blokkból, mert az utóbbi időben olyan magatartást tanúsított, amely nem fedte a blokk álláspontját.

Hír szerint, a besszarábiai blokk Sterét jelöli Besszarábia tartományi igazgatóságának élére.

Kardcsörtetéssel ünnepelte meg Moszkva a szovjet tizenkettedik évfordulóját

Berlin, november 8. Moszkvában felvonulásokkal, katonai díszszemlével, gyűlésekkel tartott beszédekkel ünnepelték meg a forradalom megszületésének tizenkettedik évfordulóját. Egyik lapban vezetőhelyen Stalin a tizenkét év eredményeit méltatja s tanulságokat von le a jövőre.

Beigéri, hogy Szovjetország három éven belül feleslegét is termelő agrárország lesz.

A lakosság ma országsszerte kettős adag liszt- és kenyérkvótát vehetett igénybe. Este a középületeket Moszkvában pazarul kivilágították s a helyettes külügyi népbiztos a Moszkvában akkreditált diplomaták tiszteletére és a saját képviselői részére bankettet adott.

London, november 8. A Daily News tudósítójának közlése szerint Vorosiloff

külügyi népbiztos az ünnepi csapat-szemle alkalmával tartott beszédében azt hangsúlyozta, hogy a szovjet őrjási sikert aratott az angol-orosz diplomáciai összeköttetés felvételének elérésével, de viszonyát azért nem fogja megváltoztatni a kapitalista hatalmakkal szemben, mert tudatában van annak, hogy a burzsoa-államok harcra készülődnek Oroszország ellen.

A szovjetkormány a vörös hadsereg fontosságának tudatában arra fog állandóan törekedni, hogy a katonai erőt növelje és a jószellemet a csapattevékenél megerősítse.

Ezzel egyidejűleg a Reutter távirati iroda moszkvai tudósítója azt jelenti, hogy az ötnapos munkahét bevezetését technikai okokból el kellett halasztani, mert az életbeléptetéssel megbízott komité az

a jelentést tette a kormánynak, hogy a munkások még azokban az üzemekben is megtartják továbbra is a vasárnapokat, amelyekben kísérletképpen, de már véglegesen az új rendszert bevezették. A szovjetkormány erőlyes utasításokat fog adni a szakszervezeti tanács által a legsürgősebben beindítandó, erőlyes vallásellenes propagandára.

London, november 8. A lapokhoz érkezett jelentések megerősítik a déloroszországi véres zendülések híreit. Sebastopol és Batum két napon át véres összetűzések színhelye volt, úgyhogy az emberek az utcákra sem mertek menni. Mindkét városban kihirdették az osztrómláposot. Jekaterinodart a vörös hadsereg osztagai teljesen közrefogták s már folyamatban van a lázadók lefegyverzése.

A csernovitzi fegyházból kifőrt hús élelfogytigliani fegyháza itélt fegyenc

A fegyencek leütötték őreiket és az udvaron dolgozó kisebb büntetésre ítélt foglyoktól kiragadták baltákkal zuziák szét a főkaput

Csernovits, november 8. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A csernovitzi fegyházból tegnap délelőtt megszökött husz rab, köztük néhány rablőgyilkosság miatt életfogytigliani fegyháza itélt fegyenc is. A rabok egy előzetesen minden részletében kidolgozott terv alapján jártak el. A börtön őrsége féltzig semmit sem vett észre a készülődésekből. Féltzig után hús fegyenc mint egy adott jelre, áttörte a közsős cella ajtaját és az udvarra özlönltek. A banditák rárohantak a favágó fegyencek őrére, letepertek, majd becipelték a fákamrába és rázárták az ajtót. Ezután kiragadták az udvaron dolgozó társaik kezéből a baltákat és nekirohantak a főkapunak. Egyetlen őr őrizte a csernovitzi börtön főkapuját, ám ez is teljesen tehetetlen volt a fegyencekkel szemben, annál is inkább, mert fegyvere nem volt megtöltve. Még csak arra sem volt ideje, hogy alarmozza a börtönőrséget, a banditák rárohantak, a földre tepertek és addig ütötték, míg eszméletét veszítette. Ezután fejsszével nekiesetek a főkapunak, amelyet néhány másodperc alatt áttörtek. Az ut most már szabad volt a szökevények előtt, akik az áttört kapun keresztül az utcára özlönltek. A börtönépület főkapuja a Chica voda téri piacra nyílik, amely a délelőtti órákban szokott a legforgalmasabb lenni.

A fejsszékek a kezükben a darabokra eső főkapun át a piacra tödusó fegyencek borzalmas hatást gyakoroltak a piacon tartózkodó nagyszámú járőkelőre, akik rétműlten menekültek. Nagy kavardós keletkezett, több aszony elájult. A banditák felhasználták a börtönből való kirohanások által előidézett zavart és szétléledtek a tömegben. Csak jó tíz pero eltelte után érkeztek meg végül a helyszíre az almarizott karhatalmi osztagok, a téren azonban már természetesen egy banditát sem találtak.

Azonnal rendőrpátrulok indultak szét a városban a szökevények után és a város utcáin iggalmas töldözés vette kezdetét. A csendőrek pedig a külvárocekat kutatták fel. Néhány órn belül sikerült négy szökevényt, névszerint Ponci, Dumitru Cartas, Wagner Lipót és Stefan Said fegyenceket elfogni. Saidot, Bukovina egyik leghiresébb gonosztevőjét a börtön főkönyvelője fogta el Csernovitz egyik külvárosában. A megszököttek közül hiányzanak: Gábor Pál, Trugaru Dumitru Petre Pit, Fucsinszki József, Babei George, Bogdan Jcn, Misievici Hrison, Jean Genemiv Bug Eliás, Velesciuc Dumitru. Farkas József és még néhány. A kapu őret és a favágó fegyenceket őrző felügyelőt súlyos sérülésekkel kórházba

szállították. A hatóságok bevezették a vizsgálatot annak megállapítására, kit terhel a felelősség a fegyencek szökéséért.

A fegyencek szökésével kapcsolatban a következőket jelenti még tudósítónk. A börtön 22-es cellájában, amelyet műhellyé alakítottak át, tizenöt fegyenc dolgozott. Ezek a szökést megelőző este megbeszéltek a börtönből való kirohanás körülményeit. Reggel kilenc órakor az egyik fegyenc dörömbölni kezdett az ajtón. A folyosón álló őr kinyitotta, mire egyszerre valamennyien rárohantak és földre tepertek, majd a folyosón keresztül, ahol még öt más fegyenc csatlakozott hozzájuk, lehatoltak az udvarba. Két őrt utközben letepertek, az egyiket bedobták egy mézgödörbe. A csernovitzi főügyész még a délelőtt folyamán megjelent a börtön igazgatójánál, akinél érdeklődött a szökés körülményei felől. Az egész csernovitzi csendőrséget mozgósították a szökevények töldözésére. Az esti órákig sikerült néhány újabb szökevényt letartóztatni. Petre Pitzet, aki husz évre van elítélve, egy Storojinet-utcai házban találtak meg. A fegyenc ellenkezett, mire egy csendőr keresztüllötte a lábát. Összesen tizenkét szökevényt sikerült elfogni, nyolc azonban még hiányzik. A szökevényeket az egész országban kördzik.

Puax, Franciaország romániai követe nyilatkozik az Új Keletnek, az új francia kurzusról, a páneurópai gondolatról, a kisebbségi kérdéstről és palesztináról

Kolozsvár városa melegen ünnepelte a francia követet

Új-Kolozsvár, november 8. (Az Új Kelet tudósítójától.) Pénteken este 6 órakor a kolozsvári városháza dísztermében ünnepélyes fogadást rendezett a városi tanács Gabrielle Puax meghatalmazott miniszter, bukaresti francia követ tiszteletére, aki a romániai konzulátusok inspekciónját végezve, eljött Kolozsvárra is. A délelőtti folyamán a miniszter meglátogatta az egyetemet, az egyetem különböző intézeteit, a múzeumokat és a város nevezetességeit.

Ma este az ünnepélyes recepció során a miniszter elragadtatással beszélt Kolozsvár kulturális létéről. Fogadására a város notabilitásai jelentek meg: az egyetem tanári kara, a városi tanács, a nagyipar és kereskedelem vezető egyéniségei, művészek, írók, publicisták. A követ aránylag fiatal ember, alig van túl a negyvenen, elegáns jelenség és kitűnő szónok, nyilván ennek is köszönhető szép karrierjét. Vele volt fiatal felesége is, aki egyszerű fekete estélyi toalettben, decens tartásával a francia izlés megtestesítőjeként szerepelt a fogadására megjelent hölgyek sorában.

Ódakint a városháza előtt katonai zenekar zendített rá a román himnuszra, amikor fél-hét óra felé Mihali dr. polgármester román nyelven üdvözölte a kiváló vendéget. Az üdvözlés után Racovița professzor, az egyetem rektora, francia nyelven köszöntötte a „nagy latin nemzet e kiváló reprezentánsát, a nemzetét, amelynek eszméiségeivel a román nemzet is mindig kontaktusban állott.”

Válaszában Puax követ kihangsúlyozta azt a hatalmas missziót, amelyet a tudomány teljesíti az igazság és a haladás javára. Reméli, hogy a francia és román nép kapcsolatai elevenek és bensőségesek maradnak. Románia mélyeségei vonzó ereje van a franciákra. Rámutat Janell konzul esetére, aki eltávozott innen, de a szíve visszavonzta. Örömmel látta Kolozsvár kulturintézményeit és érezte, hogy itt is az a tendencia nyilvánul meg, ami Franciaországban, hogy a háború fájdalmas emlékeit a kultúra áldásaival igyekeznek felcsiszolni. Nehogy azt higgyék — hangsúlyozta — hogy Franciaország a fegyverek, a szuronyok páncélerődje csupán. Franciaország ma világproblémákat akar megoldani, a béke legszentebb feladatait. Beszéde során kitért a kolozsvári francia konzul, Barthe de Sandfort missziójára, amit a város vezetői mindenképp megkönnyítenek számára. Kéri, hogy azt a jóvásvnyat tartsák fenn továbbra is.

A temperamentumos, francia lendülettel és szépséggel átszőtt beszédet lelkesen megtapsolták és a szónokot közvetlen szívélyességgel köszöntötték a megjelent notabilitások. Aztán a szomszéd terembe vonult a társaság uzsonnára.

A miniszter ur lekötözött szívélyességgel beszélgetett munkatársunkkal néhány aktuális kérdéstről.

— A francia politikai helyzet, az új kormány hivatalba lépésével, mitsem változott — jelentette ki a miniszter. Az eddigi kurzus megmarad, ez pedig tudvalevőleg a világbéke jegyében halad. Briand továbbra is folytatni fogja, mint a hivatalos Franciaország képviselője, ilyen irányú akcióit.

— A páneurópai gondolatot hogyan fogadták Franciaországban?

— A francia intellektuális körökben természetesen lelkesedéssel és a nagy koncepciókat megillető tisztelettel beszélnek erről az eszméről, amely azonban egyelőre csak gazdasági és eszmei koncepció marad. Politikai kihatása még nem érződik, ez nyilván távolabbi dolog, a közvetlen cél gazdasági kapcsolatokat létrehozni az egyes országok között, ami aztán egyengetni fogja magasabb célok felé is az utat.

— Ugy tudjuk, hogy miniszter ur vezetésével tárgyalások folynak a francia és román gazdasági kapcsolatok intenzív tételére. Mennyire jutottak már ezek a tárgyalások?

— Nekünk komoly igyekezetünk, hogy a francia ipari termékek Romániában is megfellelő piacot jussanak. Ebben az igyekezetünkben minden lehetőséget megteszünk és remélem, hogy a vámkérdések nehézségeit le fogjuk győzni. Nehezebb problémák inkább a szállítási díjtelek

főltt merültek fel. A tárgyalásokat legközelebb ismét felvesszük.

— A kisebbségi kérdéstről szeretnék nyilatkozatot hallani excellenciádtól.

— Nekünk, franciáknak, ahogy tudja, nincsen ilyen problémánk. Minthogy azonban a békeszerződésben mindenütt aláírtuk a kisebbségi klauzult, Franciaország a kisebbségek jogait és szabadságát természetesen a legteljesebb mértékben elismeri és istápolja.

— Miniszter ur tud-e arról, hogy a palesztinai zavargások után szó volt a mandátumnak francia kézbe való átadásáról?

— Én erről sem hivatalosan, sem félhivatalosan nem értesültem. Valószínűleg tartanom ezt. Anglia mandátumát megtarthatja addig, amíg akarja, de én úgy vélem, hogy a zsidóságnak is érdeke, hogy Palesztina angol fehérség alatt maradjon.

Ezután még szó volt a francia kultúrának Romániában való elterjedtségéről. Ebben a tekintetben — mondotta a miniszter ur — nem történik egyéb, mint hogy a román állam francia tanerőket alkalmaz. Franciaországi tanárok elég tekintélyes számban működnek Romániában. Holnap Balázsfalvára utazik, ahol a francia tanerőket fogja meglátogatni.

Az amerikai tőzsdekrach után visszaszivárog Európa Amerikába vándorolt pénze

Blank Aristid érdekes nyilatkozata a nagy amerikai tőzsdekrachról

București-Bukarest, november 8. (Az Új Kelet tudósítójától.) A newyorki tőzsdekrach ma már kibontakozott a maga katasztrófális méreteinek teljességében az európai szemlélő előtt is. Ma már kétségtelen, hogy a newyorki krach a világ közgazdasági életének egyik legjelentősebb eseménye volt, amelynek hatásait Amerikán kívül egész Európa gazdasági élete meg fogja érezni. Blank Aristid, a Mármarosch Bank vezérigazgatója, aki Románia gazdasági életének egyik legreprezentatívabb személyisége, ezzel kapcsolatban nagyon érdekes nyilatkozatot adott a lapoknak és nagyon jellemzően mutatott rá azokra a belső indító okokra, amelyek a newyorki tőzsdeösszeomlást előidézték. A nyilatkozatot teljes terjedelmében az alábbiakban közöljük:

Goethenek egy híres mondását idézte Blank Aristid, amelyet a francia forradalmi hadsereg valmy-i győzelmének alkalmából mondott a nagy német költő. „Mától fogva új éra kezdődik és ti mindannyian elmondhatjátok magatokról, hogy asszisztáltak e pillanatnál”. Azt hiszem, hogy október 21-ét valamikor szintén egy ilyen éles demarkációs vonalnak fogják tekinteni Európa gazdasági történetében.

Az eladósodott Európa.

Amerika gazdasági hegemoniája a háború óta Európára nézve mind tenyegetőbbé és veszélyesebbé vált. A londoni, párisi és amszterdami bankok ezzel szemben teljesen lokális jelentőségűvé törpülttek. A világ piacainak az átütője a newyorki napi kamatárfolyam diktálta. Európa importáló kontinensé vált, mind inkább redukált fizetési képességgel és Amerikával szemben egyre növekedő adósságokkal. Amerikában pedig tizenöt év óta a gazdasági fellendülésnek eddig soha és sehol sem tapasztalt jelei mutatkoztak. A termelés alig tudott lépést tartani a fogyasztás és a kivitel lehetőségeivel és nem volt a meggazdagodási lehetőségeknek az az álma, amely az amerikaiak előtt megvalósíthatónak és keresztiülvihetőnek ne tűnt volna. A legkiégensúlyozottabb és a leghidegebb üzleti lelküket is elfogta a spekulációnak az a láza, amely minden gyors gazdasági fellendülésnek egyformán beteges velejárója. Az európaiak hiába idézték amerikaiaknak Talleyrand szavait:

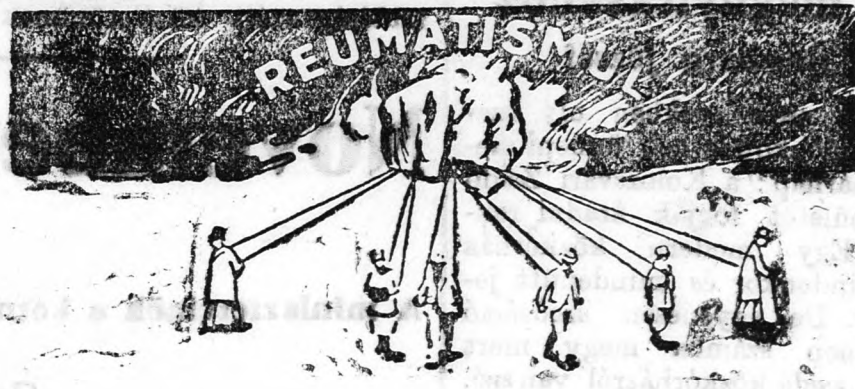
„Faites attention! Vous n'êtes que parvenu, vous n'êtes pas encore arrivé”. Az oceánituli spekulánsoknak erre a figyelmeztetésre mindig csak sajnálkozó és a naivnaknak kijáró elnéző mosoly volt a válaszuk.

Milliók cserélnek gazdát.

Ebben a kaotikus felfordulásba hány-szor visszhangzott bele az a tündér mesékbe illő kijelentés: „A tegnapi börzén egy millió értékpapír cserélt gazdát”. „Ma másfél millió”. „Ma egy és háromnegyed millió”. A dollárak milliárdjai elégteleneknek bizonyultak ezeknek a kártyavaráknak az alátámasztására. A gazdag Hollandiát, a konzervatív Svájcot, az okos Franciaországot, sőt a leszegényedett Németországot is magával rántotta a magas kamatoknak az a csalogató varázsos örvénye, amelyet Newyork fizetett. Tíz, tizenkettő, tizen-négy százalékot adok. Táviratozta Newyork és Zürichből, Amszterdamból, Párisból és Londonból száz és száz millió dollár jött rá válaszul.

Az európai pénzintézeteket elnyeli a dollár.

Két kisebb, enyhébb fajta figyelmeztetés a mult évben észrevétlenül siklott el. Egy jelentéktelen és után a tánc még vadabb ritmusban folyt tovább a dollárok orgiájában. Az európai piacok azonban kifutottak a lélegzetük. Minden pénz és minden hitel átvándorolt. De hát miért is ne fizethetne Amerika tizen-négy százalékot évente, amikor ő három és négy százalékot keres naponta. Aztán Amerika ugyanabban az üzletben háromnegyed részig volt érdekelve, amelynek Európa csak az utolsó negyedét előlegezte. És Európa közben kifizette utolsó 100 millió dollárát is... — A londoni börzének a Hatry krach 20 millió fontsterling kárt okozott. Egy felete gyászlepel eltakarta a halottat. E büszke Anglia csak csendben merte siratni halottait. Frankfurtban egyik legnagyobb biztosító társaság csődjét kiáltják világgá. Berlinben sokatmondó fuzióhoz és bankkoncentrációkhoz folyamodtak. Belgiumon a csődök hulláma vonult végig, Ausztria fővárosában pedig hirtelen egy világhírű bank tűnik el a világ gazdasági életéből. A kapitalizmus, ugylátszott, az öngyilkosságnak ezt a fantasztikus mód-

Ön egyike a reumatizmus rabszolgáinak

Ha gyorsan fárad, ha nehezeze esik a járás, vagy mozgás, ha ízületei megvannak dagadva és fájdalmasak, ugy ez azt jelenti, hogy ön a reumatizmus áldozata. Ez a reumatikus állapot rendkívül elterjedt állapot és Urodonal kurával kell legyőzni.

Az Urodonal feloldja és kiküszöböli a szervezetből a húgysavat, amely a reumatizmus okozója.

A reumatizmus nem kiméli senkit és téves az a felfogás, ahogy sokan gondolják, hogy a gazdag emberek betegsége, mert a szegényeké is, egyformán nem kiméli azokat, akik kezük munkájával dolgoznak, az intellektuelleket és a milliomosokat.

Ne vásároljon egyetlen Urodonal üveget sem, amelyen nincs rajta „az összeszorított ember” garancia pecsétje, minthogy egyedül ez a valódi.

Kapható gyógyszerárakban és droguériákban:

URODONAL

A vereke bezá

Bécs, november 8. Zavargásoknak sok kívül hét kózhába ut is van. Ezek egy súlyosabb sérülést, morogtatásuk körtottak ki.

Az egyetem, tovább világhereskedelmi és

Egy holla nyert

Heves vita a

Berlinből jelentik: mányos akadémiára bizottsága a napokban Nobeldíj odaítéléséről

A Nobel díjat, mi Alfréd, a világhírű stotta. Nobel 1833-ban han és 1896-ban San Ó találta fel azt a segítségével a nitrog tömegesen lehet előlnek ugy hadászati, n ből óriási jelentősége vált a dinamit és a számos fajtájának nag előállítására. Nobel, aki kémikus, hanem kivá maga alapított gyárak nálására és gazdag en Vagyona kamatait róla elvezetett alapít képpen, hogy abból 150-200.000 svéd jusson azoknak, akik filozófia, az irodalom béke megteremtése te a legértékesebb műkö fizika, kémia, filozófi a svéd tudományos a pedig a svéd Stortai sága itéli oda.

Az ideai fiziológia

Romániai bukk

Hamis fizkoronások

Pozsony, novemb

rendőrséget a pusztán tegnap egy püzelmeire és a nyor re is elnyulnak. Teg lomason megjelent a pénztárnál Dunamagának jegyet váltó Filip Mária egy id gatta akapott tizkig egy pillanatnyi hagyta a pénztárhe muba rendőrről tér elvert felszólította a rendőrségre. A f hogy Stern Jakabr és a técsői járásban ségből jött Pozsony őrségi kihallgatást elkerülni, mivel a t vonhatatlanul jól s volt, eltekintve attó Banka Ceskosloven csupán a „Republi felírás olvasható ra ségen elmondotta. nap, más pénzzel tól kapta közvetle Fogalma sincs róla koronás hogyan k közé. A rendőrség sést intézett az als hez, hogy a fiatalé sán tartanak házk tás eredménye még időközben a rendő haladva, már meg hamis pénz minden

Az arany visszagurul.

Az Oceánon tuli romok közül az európai pénzügyi helyzet normalizálódásának lehetősége ragyog fel. Most már nem fizetnek többé spekulánsok tizen-négy és tizenkét százalékot ott sem. A rendes kurzusok mellett a kamat százalék is normalissá vált, hat és öt százalék. Svájcnak és Hollandiának pedig nem lehet többé oka, hogy pénzüket ne hozzák vissza Európába. Itt normális és könnyebben ellenőrizhető kihe lyezésekben fogják gyümölcsöztetheti a tőkeiket. Az arany ismét visszajön a kifosztott Európába Angolországból, Németországból, Hollandiából már meg is érzektek az első hadijelentések a visszszámítolási kamatlábót redukálták... A harc sorsa eldőlt... Nyertünk és elmondhatjuk magunkról, hogy jelen voltunk a győzelemmel.

Ruhák

H I R E K

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáság zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. 11. Iunie 12.
Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Egy zsidó diák halálára

A bukaresti zsidó diákokon oromzata néhány nap óta lebeg a gyászt hirdető fekete zászló. Bukarestben ismét eltemettek egy zsidó diákot. Talán éppen két évvel ezelőtt egy erdélyi kis faluból tanulni indult el egy égő szemű zsidó diák. Ismeretlenül, pénz nélkül, egy nagy sóvárgással a lelkében érkezett meg Bukarestbe, Salamon Jenő és beállott azoknak sorába, akik erős elhatározással a lelkükben, vállalni merték a szegény diák sorának kálváriáját. Salamon Jenő beállott a sorba, nappal dolgozott, éjjel tanult és reggelként karikászemekkel jelent meg az irodában, ahol a megélhetéséhez szükséges pár száz lejért egész napon robotolt. Éjszaka folytatta, csüggedés nélkül megkezdett tanulmányait. Szorgalmasan tette le a vizsgáit. Már alig egy pár hónap választotta el az utolsó vizsgától. És Salamon Jenő ma halott.

Reggel szokása ellenére pár perccel később indult el a diákokon ötös számú szobájából, hogy napi munkáját elvégezze. Villamosra ült, hogy kérését behozza. Már éppen célhoz érkezett, le akart szállni a megállófélyben lévő villamosról, de a következő pillanatban már összetört tagokkal a kerek alatt fetrengett. Egy hátulról jövő autó a villamos alá dobta.

A Bruncăveanu kórház kórtermében egy pár lecsüggesztett fejű diák állta körül Salamon Jenő kórágját.

— Csak pillanatai vannak, — mondotta az orvos, a Bukarestbe szakadt erdélyi zsidó diákok kis kolóniája eljött bucsut venni a legderekabb kollegától, a legönfeladózóbb jóbaráttól, Salamon Jenő magánál volt.

— Menjetez haza, — mondotta — én majd jobban leszek, nektek vizsgáitok vannak...

Salamon Jenőnél pedig pár perc múlva beállott a rövid, de kínos agónia. Meghalt.

Az erdélyi zsidó diákok kísérték ki utolsó útjára Salamon Jenőt. Még egy pár könnyek között elmondott megható bucsuszó; a koporsóra dühörögve hullottak alá a göröngyök és — minden bevégeztetett. A Zsidó Diákokon ötös számú szobájában új lakóra vár egy gazdátlanul maradt ágy...

Szántó Lipót.

— Nyílt utcán lelőtték Szófiában a strumicai alvajdát. Szófiából jelentik: A macedón terrorszervezetek mindennapos gyilkosságainak száma tegnap megint szaporodott eggyel. Este 9 órakor három ismeretlen férfi hat revolverlövést adott le a strumicai kerület vajdájára, Zsifkovra, aki a gyanútlanul sétált két barátjával az utcán. A vajdát három lövés találta, azonnal eszméletlenül rogyott össze s életveszélyes állapotban szállították be a kórházba. A három ismeretlen férfinak sikerült megszöknie. Zsifkov vajda a macedón forradalmi szervezet ugynevezett Mihailov szárnyához tartozik, akit a forradalmárok szélsőséges szárnya azzal gyanúsított, hogy az ő felbujtására gyilkolták meg Várnában szélsőséges csoport vezérét Basbarov tanárt.

— Bizottság az angol halálbüntetés-eltörlési javaslat tanulmányozására. Londonból jelentik: Az alsóházban Clynes belügyminiszter bejelentette, hogy legközelebb bizottságot fognak kiküldeni a halálbüntetés eltörlése lehetőségének tanulmányozására.

— Banketteznek a szovjet-pilóták. Newyorkból jelentik: A „Szovjet-föld“ pilótái tegnap az orosz-amerikai kereskedelmi kamara bankettjén vettek részt.

Szélben, esőben és hóban: NIVEA-CREME

Szél, hideg és nedvesség állandóan elvonnak az Ön bőrtől oly fontos anyagokat, amelyek hiánya az idővelti ráncokképződést mozdítja elő. Bőrének azonban szabad levegőre, ápolásra van szüksége. A Nivea-Creme az egyetlen, amely bőrt az időjárás kellemetlen hatásaitól megóvjá. Csak a Nivea-Creme tartalmaz eucerint: ez megvédi a gyenge bőrt a kiszáradástól és megakadályozza a korai ráncokképződést. A késő öregességig megőrizheti fiatalos külsejét a naponkénti Nivea-Creme használatával által.
Dobozok Lej 10.-, 16.-, 24.-, 34.-, 42.- | Tubusok Lej 30.- és 45.-
Emil Ziegler, Braşov-Brassó, Vasut-uca 43

— Primo de Rivera meg van elégedve — a munkatársival. Madridból jelentik: Primo de Rivera miniszterelnök valószínűleg jelentette ki a kormányválságról elterjedt híreket. Kijelentette, hogy munkatársával teljesen meg van elégedve.

— Enyhe idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint változóan felhős és enyhe időjárás várható. A hőmérséklet Budapesten ma délben 10 fok C.

— Sztrájk egy nagy franciaországi hajógyárban. Párisból jelentik: A Loire hajózállalat st.-nazarei hajógyárában néhány nappal ezelőtt 1500 munkás 24 órás tiltakozósztrájkot rendezett azért, mert a gyárigazgatóság elutasította a munkásság bérköveteléseit. A 24 órás tiltakozó sztrájk után a munkásság újra fel akarta venni a munkát, a gyár igazgatósága azonban valamenyioeket kizárta. A kizárára a gyártelep egy másik üzemének 1800 munkása azonnal beszüntette a munkát.

— Lenyelt egy fél ollót — és semmi baja sem történt. Egerből jelentik: A közeli Káás faluban Lukács Julianna 19 éves varróleány öngyilkossági szándékból lenyelte az ollójának egyik felét. A lány már előbb néhányszor több tünt nyelt le, anélkül, hogy valami baja történt volna. Beszállították a kórházba. Állapota nem veszélyes.

— Egy Karagyorgyevics herceg összeesett az utcán. Párisból jelentik: Herceg Karagyorgyevics Miklós tegnap az utcán hirtelen rosszul lett. Automobil orvoshoz vitette magát, de utközben kiszenvedett. A herceg 1895-ben született Pétervárott és évekkal ezelőtt Párisban telepedett meg.

— Gépkocsikiállítás Londonban. Londonból jelentik: Ma gépkocsikiállítás nyílt meg az angol fővárosban, melynek keretében bemutatásra kerül a világ legnagyobb teherautója. A hatalmas jármű 32 légtömölős kerek gördül tova, sulya 28, teherbíróképessége 110 tonnára. Üzemben két sóffort foglalkoztat, kik közül egyik elől, a másik a jármű hátsó részében foglal helyet. Utközben egymással telefonon érintkeznek. A teherautónak a legközelebbi utat is csak abban az esetben szabad megtennie, ha erről a helyi hatóságokat előzetesen értesítik.

Gyomorsavtúltengés ellen Cigelka „István“ forrásvizet igyunk. Kérje mindennél. Főraktár: Cigelkai jódos gyógyforrás románai vezérképviselete, Ariniş, jud. kSălaj.

— Ünnepezték az angol királyi párt. Londonból jelentik: A király és a királyné előre bejelentett színházlátogatása végbement. Az uralkodópár megjelenésekor a terem közönsége felállással köszöntötte a szuveréneket s percekig ünnepezték a királyi párt. Az előadás végén az egész közönség felállva hallgatta végig a királyhimnuszot s az udvari hintót kalaplegetéssel és éljenzéssel üdvözölték a palotába visszatérés egész utvonánál. A királyné aranybrokát ruhát viselt s fején gyémántokkal díszített tiara volt.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt. CLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvárt
Saját tőkéei 97 millió lei.

Affiliált intézetei: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagynyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen, és Sz.-Kereszturon, Tzászrégenvidéki Takarékpénztár r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Engedeztet devizahely. Arruaktárai a vasut mellett. Betéteket elfogad

— A magyar honvéd főfőrnvénység zárt ülésen tárgyalja Pecha Vince ügyét. Budapestről jelentik: A honvéd-főfőrnvénység ma délelőtt kezdte meg Pecha Vince és Tóth János kémkedési bűnpereinek tárgyalását. A zárt tárgyalás még folyik.

— A fegyverszünet tizenegyedik évfordulóján fellebörgözzék az amerikai középületeket. Washingtonból jelentik: Hoover elnök proklamációt bocsátott közre, amely elrendeli a középületeknek november 11-i fegyverszüneti évforduló alkalmával leendő kilobogozását. Felhívja a figyelmet arra, hogy a lakosság részére templomokban és iskolákban méltassák a nap jelentőségét, amely 11 évvel ezelőtt a leggyilkosabb és legvéresebb háborúnak vetett véget.

— Autós banditák vakmerő rabló-támadása Bécsben. Bécsből jelentik: Ma délután a Fogadalmi templom közelében levő Feástl-utcában vakmerő autós banditák kiragadták a Hohenau Cukorgyár pénzbeszedőjének kezéből 13 ezer sillinget tartalmazó aktatáskáját, gépkocsiba szállták s a pénzbeszedő segélykiáltásai ellenére szabadon tovarobogtak. A vadul száguldó autó közben az anatómiai intézetnek vette útját, ahol éppen leszerelni készült a karhatalom a készülő újabb zavargásokat. A rendőröknek értésére adták, hogy az autót fel kell tartóztatniok s tényleg kivont kardokkal megkíséresték a nagy sebességgel tovalhaladni igyekvő járművet. A rendőrkardok a gépkocsi ablakát is bezuzták s a tetteseknek mégis sikerült az autóval tovarobogni.

— Ujzelandban, aki nem akar katoná lenni, az beléphet az Űdv Hadseregébe. Londonból jelentik: Az ujzelandi honvédelmi miniszter törvényjavaslatot készít betérjesztápi a törvényhozás elé, hogy azoknak, akik lelki okokból megtagadják a katonai szolgálat teljesítését, tegyék kötelezővé az Űdv Hadseregében teljesítendő szolgálatot.

— Orvosi hír. Dr. Gál Sándor belgyógyász, a prágai német belgyógyászati klinika v. extern orvosa, a bécsi Holzknecht Röntgen intézet v. gyakorló orvosa, az „Altwater Sanatorium“ v. assistens orvosa, rendelőjét Calea Reg Ferdinand (Wesse-lényi-u.) 25. megnyitotta. Röntgen, Diathermia, Quarz. Bendel 10—11, 3—5. Telefon 10—55.

— Az Uj Kelet szatmári fiókszerkesztősége és fiókiadóhivatala mai napról visszaköltözött régi helyiségébe. (Piata Bratianu, Deák-tér 7 szám, Gólyáruházu-dvar, telefon 11.) Kérjük ottani m. t. ügyfeleinket, hogy lapunk érdekörébe vágó mindenemű szellemi és adminisztratív természetű ügygel: tudósítási anyaggal, hirdetéssel, előfizetéssel, valamint ezek díjainak befizetésével zentul ide sziveskedjenek fordulni.

* Siketnémák és beszédhibáak tanítását vállalom. Cluj (Zápolya-u.) Str. Tunarilor 32.

— Eljegyzés. Goldstein Irénkét Sárpaták, (Marostorda megye) okt. 22-én eljegyezte Simon József Várfalváról (Tordaaranyos megye). (Mindem külön értesítés helyett.)

Zsidó Színház — תיאטרון יודי

Stramer S.

Amerikából visszaérkezett társulata játszik

November 9, 10-án

DÉVÁN

November 11, 12, 13-án

ALBA-JULIAN

— Szenzációs hézagpótló a Calauza. Utmutató reklámlap ingyenes novemberi száma. Tartalmazza az összes vasuti és autóbuszmenetrendeket, állami, megyei és városi közhivatalokat, specialista orvosok címeit és a legjobb beszerzési forrásokat. Megtalálható kávéházakban, éttermekben, cukrászdákban, borbély- és manikürszalóknokban, orvosok várótermeiben. Minden szálloda portásainál ingyen kapható.

Erelmeszedést, légsőhurutól megbiztosabban gyógyít Cigelka „Lajos“ jódos forrásviz. Kérje mindennél. Főraktár: Cigelkai jódos gyógyforrások románai vezérképviselete, Ariniş, jud. Sălaj.

— Izgatottan várja minden ifjú hölgy és ur, aki egy unalmas vasárnap délutánt akar feledhetetlenné tenni magának, a somérok által rendezendő táncdélutánt, ahol korá délutántól késő éjjelig szórakozhat minden nagyobb költség nélkül. Kitünően megrendezett tánc- és szépség-verseny, továbbá férfi csunyaságverseny, mind-mind érdekes, szebb-nél-szebb díjakkal, fogják sorompóba állítani az érdekelteket. A somérotletességben és a meglepetések sorozatában most sem lesz hiány. Hogy mindenki kényelmesen táncolhasson és szórakozhasson az elmés somérok a KAC club összes helyiségeit bérelték ki erre a célra, ami a nagy érdeklődésre való tekintettel, félhogy kicsinek fog bizonyulni. A táncdélutánt egyébként vasárnap, 10-én d. u. 4 órakor veszi kezdetét.

— Két angol katonai repülőgép összeütközött és felrobbant. Londonból jelentik: A croydoni repülőtér közelében tegnap délután légi gyakorlatok közben két katonai repülőgép összeütközött egymással. Mindkettő felrobbant és kigyulladt. A két pilótának sikerült ejtőernyővel szerencsésen földet érnie.

— Operáció a nyílt tengeren. Rómából jelentik: A Stefani távirati iroda genovai tudósítója jelenti, hogy Genovába érkezett hírek szerint a Duillo olasz óceánjáró gőzös, amely Délamerikából utban van olasz kikötő felé, orvosi segélyben részesítette a Scottish Rieer angol tehergőzös vakbélgyulladásban váratlanul megbetegedett fűtőjét. Az olasz óceánjáró felfogta az angol hajó szikratáviratát, melyben beteg részére azonnali orvosi segélyt kérnek s azonnal a gőzös irányába hajózott. A gyors műtétet igénylő fűtőt ezután átszállították a Duillora, melynek műtőjében az operációt végrehajtották. A fűtő már tul van az életveszélyen.

A cionista irodalomból:

Friedmann: Das Leben Theodor Herzl 60 (125 lei helyett)

Herzl: Tagebücher I. (vázonkötésben) L 450

„ II. „ 450

„ Das neue Ghetto lei 33

Schlésinger: Einführung in den Zionismus 35 (90 lei helyett)

Sokolow: Geschichte d. Zionismus 225

Brod: Sozialismus und Zionismus 33

Marguelies: Kritik der Zionismus I-II 40 L (135 helyett)

Gelber: Zur Vorgeschichte d. Zionismus 270

Pinsker: Autoemanzipatio 20

Rappin: Die juden der Gegenwart Lei 63

Zlocisti; Moses Hess 120

Megrendelhetők az Uj Kelet könyvosztályában

Salom S

A ché res

Visszatérve B a város keresz Samuelnek a h a kenyérkereset apámnál egy ü kenyeret árult o utcákon egy k kusere mecie”. mint valami ro tem először tap det... Arra is naphosszant kin akitől árulhatott apám gyakran szusan... — T ember vagy — anyám... — M ha az istenis Legfelsőbb ren folytatónan győ

Sámuel bátyá emlékszem viss vidám órák szer tam a kerítésre rajta anélkül, h nek. Gyönyörű kertbe, nyár ve magot megszárít pattogtatni szor

Ugy látszik a két testvér nem dél alatt békés két sógornőről, nak hívnak... ből az észszerű elköltözött Sám kaszánya melle Történik egy rint kiszaladt a utána valami k boltba van és s én Smulik oc tunk lezárt ajtó

Kezdtünk játs játszottunk, mig fogott. A paplan tatt bennünket. nemü és a több got kapnak, s a van. Az ajtó zá va. Mi ketten a tünk mereven, kás emberek dol zunktól, ezek v egyre kicsapó bezuztak ajtó-a fogva rántottak tan... Szüleim zavar lett, alig tüzet. Minden, a égett...

— Köszönjük mondta apám rekek ép bőrre — Tüz után ber, meglásd, a most kezdődni A tüz után á Bárdicsewszky a boltunktól. A ujjab ajándékok s azután minden lad. Apám futl után, anyám me

Park

Timisoara-Ter (Vasut-uca) 2

Burg

A pályaudvar kora követelmény

Park

az összes regái, kereske reskedők, helye. Csáládi kény fogástalan, tiszta s elsőrendű étterem rász mül

Méréskelter pontos

Gyermeknek e egészség, anyának boldogság: H ö f e r hintőpor, crem szappan

Salom Schwarcbart naplója

Fordította: Schön Deszö

A chéderből az óras boltban keresztül a pàrisi börtönig

Visszatérve Baltára letelepedett apám a város keresztény részén, bátyjának, Sámuelnek a házában és hozzá fogott a kenyérkeresethez. Bérelt először nagyapámnál egy üzlethelyiséget. Anyám kenyeret árult ott és apám futkosott az utcákon egy kis kereset után... „A kusere mecie”. A bolt. Emlékszem rá, mint valami rossz álomra. Ott kezdtem először taposni ezt a bűnös földet... Arra is emlékszem, hogy anyám naphosszant kinczett egy vevő után, akitől árulhatott pár kopékát. Estefelé apám gyakran hazatért üresen, bosszusan... — Te nagyon egy sikerült ember vagy — szokta mondogatni az anyám... — Mit tegyek — felelte — ha az isten is elhagyott? Bizonyára a Legfelsőbb rendeltetése ez, hogy mi folytonosan gyötörjünk.

Sámuel bátyám házából világosan emlékszem vissza a kertre, amely sok vidám órát szerzett nekem. Felágaskodtam a kerítésre és átvetettem magam rajta anélkül, hogy a cölöppe fogódznék. Gyönyörű dinnyék nőttek abba a kertbe, nyár végén leszedeggettük, a magot megszáritottuk, hogy legyen mit pattogtatni szombat délután.

Ugy látszik a természetben van, hogy két testvér nem bír megfélni egy fedel alatt békés módon. Nem is beszélve két sógornőről, akit egyformán Chájeknak hívnak... Levonva ebből a tételből az észszerű konzekvenciákat, apám elköltöztött Sámuel bácsi házából egy kaszárnya melletti vityillóba.

Történi egy eset: Apám szokása szerint kiszaladt a piacra, hogy nézzén utána valami keresetnek. Anyám a boltba van és sóvárog egy vevő után, s én Smulik öccsével otthon maradtunk lezart ajtókkal mellette.

Tüvész és betörés.

Kezdünk játszani gyufával és addig játszottunk, míg a paplan tüzet nem fogott. A paplan ég, ez roppant mulattat bennünket. De rövidesen az ágyemű és a többi butoradarok is lángot kapnak, s a házban fullasztó füst van. Az ajtó zárva, az ablakok lecsukva. Mi ketten a szoba közepén fekdünk mereven, öntudatlanul... Munkás emberek dolgoztak nem messze háunktól, ezek véletlenül meglátták az egyre kicsapó lángokat, odarohantak, bezúrták az ajtóablakot és lábunknál fogva rántották ki bennünket félholtan... Szüleim odafutottak, nagy zűrzavar lett, alig lehetett lokalizálni a tüzet. Minden, ami a házba volt, odaégett...

— Köszönjük ezt is meg istennek — mondta apám — a fő, hogy a gyerekek ép bőrrel megmenekültek.

— Tűz után megzavdagodik az ember, meglásd, asszonyom, új élet fog most kezdődni számunkra.

A tűz után átköltöztünk Reb Icikel Bárdicsewsky házába, egy ugránsnyira a boltunktól. Anyánktól kaptunk egy újabb ajándékot, egy öcsköt, Májerl-t, s azután minden a régi mederben haladt. Apám futkosott egy kis kereset után, anyám meg a boltban ült. Én és

Sámuel öccsém otthon maradtunk és ringattuk a kis testvérünket.

Röviddel azután Májerl meghalt. A hétnapos gyász után egy másik házba költöztünk. Sámuel nagybátyám felesége hirtelen megbetegszik, meghal, s öt apró árvával hagyja nagybátyját. Pernesze dolgában apám se áll a legjobban. Ehhez egy új istencsapás is járult. Egy péntek este betörték a házunkba, mindent elvittek, pénzbe és fáradságba kerül még a keresés, de minden hiába.

— Meg kell hálálni ezt is istennek — mondják szüleim — hátha megvált rendelve nekünk, vagy gyermekeinknek, hogy betegek legyünk, s ezzel lerögtünk mindent...

A betörés után pár nappal anyám megbetegszik és meghal erev. Jom Kippurkor...

A baltai felvonulás.

Korai ifjúságomból élénken emlékeztemben maradt a baltai felvonulás. Husvét táján összegyűltek a közeli falvakból fiúk-lányok, a paraszt arisztokraták és mulattak. Gyakran megeseit, hogy egy egész sereg fiatalok megrohanta apám boltját, vettek cukrot és más édességet, de nem fizettek. S ha az ember ellentállást fejtett ki, akkor ráriváltak: „Megálljatok csak, átkozott zsidói! Megkínóztátok a mi istenünket! Majd leszámolunk mi veletek...”

Két barátommal chéderbe jártam. Telen meggyújtottuk a kézilámpásainkat, amikor hazajöttünk, térdem felül gázoltunk a sárba, botorkáltunk a pusztasátrak között és féltünk a „nem jók”-tól, akik ott tanyáznak a kapualjakban...

Szombaton és ünnepnap, rögtön ebéd után, kiadusztáltak bennünket. Apám az egyik kéznél, anyám a másiknál fogott — s elmentünk „git Szábesz”-t mondani néha nagyapámnak, Reb Mojsze Gróhniknak, de gyakrabban nagybátyámhoz, Reb Jiddelhez, anyám idősebb fivéréhez, aki minden szombaton a „fárher”-hez fogott. Ez a vizsga nem bántott engem, részben mert apám nem volt szigorú velem szemben, másrészt mert tudtam azt, amit tanultam. Ezen kívül átismételte velem apám a rabbi heti-szidra magyarázatait.

Néha megeseit, hogy valami csoda rabbi jött a városba — a talnai cádik, vagy egy más rebbe — ilyenkor apám magával vitt, átnyújtotta a „pidján”-t a rebbenek, „kvitl”-t is iratott, s igen gyakran voltam szemtanúja a „soles-szidesz”-nek, láttam a rebbet az asztalfőn, mond „tajret”, a chaszidok meg kapkodják az ételmaradékot és a legfurcsább hangokon óbégatnak...

Anyám halála.

Anyám halálára tisztán emlékszem. Az előtte való éjszaka, emlékszem, összegyűlt a rokonság, nagyapám volt ott, nagybátyám és az összes szomszédok. Egy „minján” zsidó ember a közeli szobában ült egész éjszaka és szoltárokat morzsolt. Anyám a másik szobában feküdt, nyögött, kiabált, apám ide-oda szaladt, tördelte kezzeit és sirt...

En és Sámuel öccsém aludtunk, amikor apánk hirtelen felkelt és panaszos hangon mondta: Keljete fel, gyermekeim, bucsuzatok anyátoktól, kioly fiatalon hagyott itt bennünket... Kézen fogott és mondta: Erigy, gyermekem, nézd meg anyádat, hogy később, ha nagy leszel, jusson eszedbe a te szegény, hűséges anyád, aki szült téged és felnevelt eddig. Menj, menj, szegény gyermekem, menj hozzá az ágyhoz... Jaj nekem, jaj nekem... Kire hagyta itt bennünket? A te szegény, jó gyermekeid, jaj, mi lesz velük? Ki fogja őket megvigyázni? Jaj nekem!

Nagyapám ment megvizsgálni apámat: — Icese! Icese! Gondold meg! Te zsidó vagy! Gyermekeid vannak! mus áte...

nek lenned! Szerencsétlenség... Zugolódás nélkül kell mindent elfogadni, bizonyára így akarta isten, mit tehet ez ellen az ember, az Örökkévaló kezében vagyunk mindnyájan! Icese! Icese!... A sámeszek betették anyámat egy fehér ládába és elszaladtak vele valamerre messze... messze... Apám utánuk szaladt és kétségbeesetten jajgatott. Valaki hátrafordult, kézenfogott engem és elvezetett a temetőig. Ott, a nyitott sírnél kádist mondtak velem. Apám sirt

és én — rá való tekintettel. Ma, ha eszembe akarom juttatni anyám képét, képtelen vagyok a legkisebb fogalmat is alkotni róla. Álomszerű, ködös képet bírok csak magam elé idézni, egy nőt ábrázol, aki mindég be volt bugyolálva egy nagy török sálba; nyáron sáskát fogott, elhozta nekünk, hogy játsjunk vele... De szigorú is volt velünk szemben. Apánk kényeztetett bennünket, anyánk meg a szigorú nevelőt adta...

Az új tavaszi jumpert LUX használata által egész nyáron mindenki mint ujat viselheti.

A selyem- és gyapjú-jumpereket gyorsabban lehet tönkretenni rossz mosószerek által, mint a mindennapi viselés által. Az ilyen szöveteket sohasem szabad közönséges mosószappannal mosni és dörzsölni, hanem csakis LUX-al. A kremszerű Luxot minden kefézés és dörzsölés nélkül eltávolítja a piszkot, csak a szövetnek a habban való többszöri átnyomkodása szükséges. — A LUX annyira ártalmatlan a szövetekre, akár csak a tiszta víz.

LUX-ot nem lehet kapni seholsem kimérve, hanem csakis eredeti csomagolásban.

Ára mindeműt:
Nagy doboz Lei 30.—
Kis doboz Lei 15.—

LOEWE RADIO

9 lámpás, teljesen árnycolt készülék, 4 többszörös lámpával

3 darab kétszeres cső HE 29
1 drb. háromszoros cső RNF 7

A legmodernebb keretvevő

Minden jobb szaküzletben kapható

Vezérképviselő:
Ing. V. Vértés Arad
Kérje képes árjegyzékünket

Hirdessen az „UJ KELET”-ben

Park Szálloda
Timisoara-Temesvári Strada Garej (Vasut-ucca) 2. sz. - Telefon 7-50

Burger Lajos

A pályaudvar közvetlen közelében a modern követelményeknek teljesen átalakított

Park Szálloda
az összes regái, erdélyi és bánáti nagykereskedők, kereskedők és utazók találkozó helye. Családi kényelemmel berendezett, kifogástalan, tiszta szobák, fürdőszobák-szobák, elsőrendű étterem, interurban telefon, fodrász műhely, Safe és stb.

Mérsékeltlen alacsony árak!
Pontos kiszolgálás!

...er S.
...érkezett társulata
...szik

...zagpótló a Calauza-
...ingyenes novemberi
...összes vasuti és autó-
...lami, megyei és városi
...lista orvosok címeit és
...forrásokat. Megtalálható
...ekben, cukrászdákban,
...lónokban, orvosok váró-
...álloda portásainál in-

...ést, légszűrurutót
...yógyít Cigelka
...rásviz. Kérje min-
...Cigelkai jódos
...mánia vezérképvise-
...Sálaj.

...rja minden ifjú hölgy
...as vasárnap délutánt
...nni magának, a somé-
...gncéldelutánt, ahol korá-
...g szórakozhat minden
...l. Kitűnően megrende-
...verseny, továbbá férfi
...d-mind érdekes, szebb-
...ják sorompóba állítani
...mérőtelenségben és a
...an most sem lesz hiány,
...lmesen táncolhasson és
...s sómérok a KAC club
...elték ki erre a célra,
...re való tekintettel, félb-
...nyulni. A táncdélután
...10-en d. u. 4 órakor

...katonai repülőgép
...trobant. Londonból
...epülőtér közelében teg-
...rlatok közben két ka-
...zótt egymással. Mind-
...yulladt. A két pilótá-
...rel szerencsésen földet

...vilt tengeren. Rómá-
...i távirati iroda geno-
...hogy Genovába érke-
...Duillo olasz óceánjáró
...ából utban van olasz
...gelyben részesítette a
...hergőzős vakbélgyula-
...pedeggett futójét. Az
... az angol hajó szikra-
...g részére azonnali or-
...azonnal a gőzös irá-
...s műtétet igénylő fu-
...a Duilliera, melynek
...végrehajtották. A fűtő
...helyen.

...lombból:
...en Theodor Herzl 60
...vásonkötésben) L 450
...450
...lei 33
...g in den Zionismus
...Zionismus 225
...Zionismus 33
...Zionismus I-II 40 L
...schichte d. Zionismus
...io 20
...r Gegenwart Lei 63
...0
...elet könyvostályában
...n szappan

Mit tett a palesztinai karhatalom a zavargások megakadályozására

Sanders őrnagy elmondja a hebroni mészárlás történetét

A palesztinai rendőrség helyettes parancsnokának nyilatkozata szerint az arabok hónapokon keresztül készültek a mészárlásra

Jeruzsálem, november 8. Az Uj Kelet tegnapi számában közöltük Sanders őrnagyat, a palesztinai rendőrség helyettes parancsnokának izgalmas vallomását. A vizsgálóbizottság további ülésén a keresztkérdések során az arab exekutive képviselője, W. H. Stocker azt igyekezett kihozni, hogy a zsidók voltak a felelősök azért, hogy az országban oly magas fokra hágott az izgalom. A zsidók újításokat akartak bevezetni a Siralomfalnál, székeket hoztak magukkal és egy falvédőt állítottak fel. A Siralomfal és környéke a Wakf (arab egyházi alap) tulajdona, a zsidóknak csak arra volt joguk, hogy a falhoz zárandokoljanak. Ők azonban több jogot követeltek maguknak, sőt elvitatták az araboktól azt a jogot, hogy saját földjüknön és tulajdonukon építkezéseket eszközöljenek. Stocker felolvasta Klausner professzornak egy a Palestine Weekly című lapban megjelent cikkét, amelyben a szerző hangsúlyozza a zsidóság jogait a Siralomfalra. Stocker hosszasan beszélt a tise beav napján a Siralomfalnál rendezett zsidó demonstrációkról. Ezután több kérdést intézett Sanders őrnagyhoz, aki egyik kérdésre adott válaszában kijelentette, feltűnt neki, hogy a végzetes pénteken az óvárosban lakó arab asszonyok nem tartózkodtak lakóhelyeiken, ami amellett bizonyított, hogy a zavargásokat a férfiak készítették elő, akik a veszélyeztetett helyekről elszállították asszonyaikat.

Hogyan láztatták fel az arabokat.

Sanders őrnagy kihallgatásának további része a Jeruzsálem falain kívül történt eseményekkel áll kapcsolatban. Sir Merriman egy a tárgyalóterembe hozott térképen ismertette az események kifejlését és rámutatott arra, hogy sehol Judeában, vagy Galileában a helyi lakosság nem provokált zavargásokat. Zsidó és arab parasztek barátságosan élnek egymás mellett, sőt még a zavargások napjaiban is fentartották egymás közt a gazdasági kapcsolatokat. Egyes arab vezetők segítséget és támogatást nyújtottak az üldözött kolonistáknak. Senki sem panaszkodott közülük afelől, hogy a zsidók magukhoz kapartintották az arab földeket. Felemlítette Merriman, hogy Bejsamban husz zsidót megsebesítettek és az összes zsidó házakat kirabolták. Sanders őrnagy elmondta erre, hogy a nablusi és a hebroni felkeléseket az a vallási manifesztum váltotta ki, amelyben a fenyegetett vallás segítségére hívták fel az arab hívőket. Minden arab felkelés — mondotta Sanders őrnagy — a vallási fanatizmusban gyökeredzik. Merriman kiegészítette Sanders vallomását azzal a megállapítással, hogy a legutóbbi eseményeket különösen izgató manifesztumok és lázító beszédekkel készítették elő. A mecsetekben azt beszéltek, hogy a zsidók bombát dobtak az Omár mecsetre és igen sok arabot megölték. Sir Walter Shaw, a bizottság elnöke: Csakugyan azt a hírt terjesztették, hogy a zsidók megölték arabokat?

Sanders őrnagy: Az egész országban elterjesztették a hírt, hogy a zsidók bombát dobtak az Omár mecsetre, amely több muzulmán megölt.

Sir Merriman: A mecsetekben tartották a lázító beszédeket?

Sanders őrnagy: Igen, egyes kerületekből kaptunk jelentéseket erről.

A hatóságok régóta várták a zavargások kirobbanását.

Sir Merriman ezután a zavargások politikai indítékainak és hátterének megvitatására tért át és megkérdezte Sanders őrnagyot, hogy tud-e arról, hogy az arab sajtó a zavargások kitörése előtt egyáltalán nem volt egységes és csak egy része támogatta a nagymuftit, aki egyúttal a legfőbb muzulmán tanács elnöke, míg egy másik rész hátróztottan a nagymufti politikája ellen foglalt állást. Kérdezte továbbá, tud-e Sanders arról, hogy közvetlenül a zavargások kitörése után az arab sajtó elejtette a Siralomfal körüli kérdésnézésre vonatkozó követelésével lépett elő. Sanders azt válaszolta, hogy Merriman által elmondottak megfelelnek a valóságnak. Merriman erre azt kérdezte Sanders őrnagytól, tudja-e, hogy a felkelés előre át volt gondolva és elő volt készítve. Sanders őrnagy kitért a nyílt válaszára elől és a következőket mondotta:

Sanders ismét kitérő választ adott: Nem tudom, az azonban bizonyos, hogy volt készítés.

— A legtöbben közülünk, akik a hatóságok élén állunk, tudtuk azt, hogy ha az atmoszféra nem változik meg, úgy előbb, vagy utóbb összeütközésre fog sor kerülni. Sir Merriman világosket és a Balfour-deklaráció visszavonását akar. Meg kell állapítani, vajjon a felkelés spontán tört ki, vagy elő ha Palesztinában szikra lobban, úgy a tűz hamar terjedt.

— De hiszen ön tudott arról — válaszolta Sir Merriman — hogy a mecsetekben gyűlést tartottak, hogy a szónokok véres cselekedetekre akarták felkorsósolni a tömegeket.

— Ez igaz — válaszolta Sanders őrnagy — minden azon volt, hogy a tüzet elcsúszk. Sir Merriman erre megkérdezte, észrevette-e Sanders, hogy a falvakban az agitátorok munkája mozgolódást és nyugtalanságot idézett elő.

A galileai sejkek lázító felhívása

Sanders: Augusztus 15-ike után már nem névtelen mozgalomról volt szó, anélkül inkább, mert igen jól ismert személyiségek léptek előtérbe.

Sir Merriman elmondta ezután, hogy a galileai sejkeket és a mukhtárokat (falusi vezetők) Nazaréthe nagy tanácskozásra hívták egybe. Felolvastott egy levelet, amelyet a jeruzsálemi főmufti intézett Nablus mukhtárjaihoz és véneihez és amelyben ez áll: „Augusztus 23-án ki fog történi Jeruzsálemben a harc a zsidók és a muzulmánok között. Azok, akik az Izlamhoz tartoznak, jöjjenek Jeruzsálembe és segítsenek testvéreiknek”.

A levél, amelyet a főmufti személyesen írt alá, a nablusi rendőrség parancsnokának jelentéséhez volt mellékelve. A rendőrség — mondotta Sir Merriman — azt sejtí ugyan, hogy ez a levél hamisítvány. De még ha hamisítvány volna, mindenesetre bizonyítja azt, hogy az emberek már előzőleg tudtak arról, hogy augusztus 23-án zavargások lesznek. És Sanders őrnagyhoz fordulva, megkérdezte Sir Merriman:

— Több ilyen levelet talált a rendőrség?

Sanders nemmel válaszolt a kérdésre, mire Sir Merriman megkérdezte, hogy augusztus 22-én egy szíriai beutazási vizumot kért, amit azonban a francia konzul megtagadott.

Preedy kormányképviselő: Ez nem tartozik Sanders őrnagyra.

Sir Walter Shaw, a bizottság elnöke, figyelmezteti Preedyt arra, hogy az ő feladata a bizottság munkáját támogatni. Preedy válaszában kijelenti, hogy ő maga fog érdeklődni a francia konzulátusnál a főmufti vizum ügyében.

Hebronban mészárlás volt.

Merriman kérdésére elmondja ezután Sanders őrnagy, hogy Hebronban nem két egymással küzdő párt összeütközése történt, hanem egy a zsidókon elkövetett mészárlásról volt szó. A vérengzésnek különösen a vezető zsidó személyiségek házaiban tomboltak, mert Cafferata rendőrfőnök tanácsára, azokban a házakban gyűltek össze a zsidó hitközség tagjai. Sir Merriman áttért ezután a szafedi események megvitatására és felolvasta az ottani rendőrpáncsnok egy levelét, amely szerint „régén várt zavargások kitörtek” a muzulmánok behatoltak a zsidó negyedbe és embereket, asszonyokat, gyermekeket lemészároltak; főcéljuk azonban az volt, hogy raboljanak és fosztogassanak s hogy a házakat felgyújtják. A zsidókat a rendőrség barakjaiba mentették át.

Amire nem válaszolt Sanders őrnagy.

A levél felolvasása után a következő kérdést intézte Sanders őrnagyhoz:

— Hogyan történhetett meg ilyen hamar, mikor az országban karhatalmi csapatok voltak és a kikötőkben hadihajók horgonyoztak.

Csak a valódi Pyramidon tabletták

biztosítják a jó hatást. Ügyeljünk az M ábrázolt eredeti csomagolásra, mely utánzásoktól és hamisítványoktól megóv!

Sanders őrnagy nem válaszolt erre a kérdésre.

Sir Merriman megkérdezte ezután, hogyan történhetett az meg, hogy a rendőrségi barakokba összezúfolt zsidókra rálöttek és az ott tartózkodók közül is kettőt megölték és hatot súlyosan megsebesítettek. Arab rendőr vagy ehhez hasonló valaki lőtt rá a védteknőkre? Sanders őrnagy azt válaszolta, hogy ezt az ügyet egy Chancellor kormányzó által delegált bizottság fogja kivizsgálni.

Miért olvassák most legtöbben

Renn: HÁBORU-ját?

Mert nincs olyan szépirodalmi tárgy, amely jelentőségére fölérne vele, vagy csak meg is közelítene. Az emberiség legnagyobb tragédiájának legmegröbb és örök emléke. — Fűzve 204, vízszintes köté 304 lei. „LEPAGEVAL” Kolozsvár kapható.

OVAKODJATOK
A MIDÉ, A NEVESSÉG ÉS DOB
VESZÉDELMEITŐL
VEDJETEK
TOROKTOKAT, MELLETEKET ÉS A
TÜDŐKET A MEGHÜLÉS, TOROKFÁJÁS,
ASTMA, BRONSITA, INFLUENZA,
ELLEN A
VALDA PASTILLÁK
ÁLTAL; ELTÁVOLITJA ÉS LÉGŐZTI A
(KÉZ) SZERVEN ELLEN A BETEGES MEGTÁPADÁSOKAT
A DOBOZ FAC-SIMILJE
KAPHATÓ MINDEN
GÖGYSZERTÁRBAN

Zongora occasio!

Felhalmozott raktár folytán hallatlan olcsó árak!

Sternberg I. Oradea,
zongora nagyáruházban.

Legelterjedtebb, legjobban bevezetett, hangnélküli, könnyűjárású gépirónok kedvence a masszív

ROYAL

írógépek.

★
Képviselőte
Mechanika
Rádiók nagy raktára
Halász Boriska, Târgul-Mureş

* Paleologue naplója (A cár országa a nagy háboruban: 3 kötet 888 oldal) 132 lej az Uj Kelet könyvosztályában.

Uj rádiókönyv

Hogyan használjunk hálózati áramot rádiókészülékeinkhez?

Írta: Balog Arthur

Anódpótló, futótöltő, futótöltőtöltő, folytótöltő, futópótló, gramofonerősítők stb. Számos példával és 150 ábrával.	Ára Lei 204
Adorján: Rádió ABC	68
" 150 rádiófelvétel kapcsolás	136
Balog: Rádiótelefon	82
" Rádiókészülékek szerelése és számítása	156
" Kristálydetektoros rádiókészülék	95
Horváth: A rádióamatőr kézikönyv	170
Mende: A rádiótelefon	119
Molnár: Gyakorlati rádiókönyv fűzve 156 lei, kötéve	207
Török: A rádió kézikönyve	136

Postán utánvétellel — előfizetve portómentesen szállítja

LEPAGE könyvkereskedés Cluj-Kolozsvár

As emberek ezrei, járnak hozzám vásárolni

Önnek is egyszer meg kell próbálni!

„Sipos” harisnyát, keztyűt, mellényt sít. venni

SIPOS, CLUJ

Calea Regele Ferdinand 8.

K
A pénz
A régi kiv...
Bucureşti-Bukareşti, az új pénz minden idejét az új pénzre fordítja. Ezt küldött az eg...
gokhoz, hogy az...
tenzivebbé tegyék...
ján ugyanis a m...
pitották, hogy az...
százaléka folyt be...
már hetvenöt szá...
befolyonia. Madge...
figyelmezteti a pé...
fegyelmit indít ell...
érvényt a rendelet...
A pénzügyminis...
za a költségvetés...
bevételeket tanulm...

Megérkezett B...
ajánlat a kere...
meg...
Bucureşti-Bukareşti
Comnen berlini ro...
küldte a külügymin...
kormány hivatalos...
delmi szerződés me...
latot azok a tárg...
amelyeket Comnen...
sanu Berlinben, M...
karestben folytatta...
pontot alkalmaz. A...
állampolgárok lete...
zési jogára vonatko...
a német alattvalók...
katonai szolgálat...
szerkölcsönök alól...
pedig teljesen érték...
A következő szak...
és kereskedelmi u...
megállapítják a tr...
vámolás rendszerét...
adó kulcsát, a kö...
konuli szolgálatot...
tifikálásának módoz...
lat minden kérdésre...
állapítja a feltételek...
miután a német ko...
kellőleg tanulmányo...
tarifát és mert a...
miniszter vámtarifa...
látásba. A berlini...
zölte a bukaresti...
tárgyalások lefolytat...
kezdheti és kérte, h...
ki megbízottait a tá...
Berlinbe.

Fuziós tárgyalás...
ban. Bécsből jelent...
anstalt és a Kreditb...
osztárk iparban erős...
dult meg. Különösen...
mutatkozik erős fuzi...
komotív-iparban, az...
a vízire néző dolgozó...
motívgyárak közül...
osztárk államvasutak...
gyár, a linzi Kraus-fé...
a wiener-neustadti S...
tígyár. A nevezett...
között minden kötele...
gyalások folytatók má...
amelyeket folytatni f...
tásban főleg az aut...
sére nézve akarják...
ki akarják kapcsolni...
kis személyi autók gy...
gyárak kooperációja...
tásba jön három gy...

EXTRAD
POLON

Színház—Művészet

Diákszeretem. (Amerikai operett-bemutató a kolozsvári Magyar Színházban.) Erről az operett-ről, vagy amint nevezik: operett-revüről csak annyit „kritikai” megjegyzésünk lehet, hogy nem veheti fel a versenyt az európai, legkivált pedig a magyar operett-termeléssel. A „Miss Amerika,” a „Mit susog a fehér akác,” nemcsak librettó, hanem muzsika szempontjából is hasonlíthatatlanul jobb termékek. A „Diákszeretem” meglátászik amerikai eredete: a groteszk szentimentalizmus, a sport és rekordmánia tisztelete és szinpadképessége. Tartalma egyébként nem különbözik a többi operettek tartalmánál: a Juliskák ebben is megtalálják a Jancsikukat, és — passz. A szereplők közül különösen **Betegh Bébit** illeti meg a legteljesebb dícséret: csupa temperamentum és kedvesség volt. **Kondor Ibolya** most is bájos és behízelgő alakítást nyújtott. **Tompa Béla** áldott humora ezottal is kacagtatott és megnyugtatót. **Selymecz Mihály** tanár-figurája sok művészettel volt megkomponálva. **Solthy** a lehető legjobbat nyújtotta. Minden dícséretet megérdemelnek a többi szereplők is, különösen a görlek, akik közül nem egy valóban szinpad-i jelenség. **Köszegi Margit** szépen énekelt. **Ihász Réthely,** **Tompa Sándor** a tőlük telhető legjobbak adták.

Két operabemutató a kolozsvári Román operában. Két kisoperát mutatott be tegnap a kolozsvári Román Opera együttese. Az egyik **Giacomo Puccini** népszerű egyfelvonásos **vigoperája,** a „Gianni Schicchi,” a melynek címszereplője befejezik a halott Buoso Donati ágyába és az eredeti végrendeletben a szerzetesekre hagyott vagyon Donati rokoni között ossza szét, a legnagyobb részt saját magára hagyományozva. A friss, könnyed, vevvel és bő humorral teli muzsika elfeledtette a halott jelenlétének kínos impresszióit és a lírai részekben Puccini legmagyarázóbb alkotásaira emlékeztet invenciójával és fantáziabőségével. Ujjeicu játszott és énekelte a címszerepet, szabadon csillogtatva bő humorát. Zengő basszus pompásan érvényesült. A rokokó korszak tulsokát mozogtak a szinpadon. Kifogástalan volt a Bobescu által dirigált zenekar, a pazar kiállítás, a Pavel Constantin kifinomodott izlését dícsérő korhű jelmezek és díszletek emelték a komikum, tragikum és a groteszk elemet szerencsésen egyesítő dalnői sikerét.

A „Nunta Tragica” (Tragikus menyegző) Alexis Catargiu román diplomata történelmi motívumot feldolgozó kétfelvonásos operája. Nehány valóban szép, a román népzene motívumaiból táplálkozó zenei gondolatot szélesített operává a szerző, amelyeknek hatásos voltát csak a nem mindig sikerült hangszárelés és az egység hiánya csökkentette. Ebben az operában is főleg Ujjeicu nyújtott előadhatót, a többi szereplők hiányosságait azonban a pazar kiállítás, a korus és a zenekar valóban művészi színvonalon álló teljesítménye igyekeztek feledtetni. (k.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szombaton d. u. fél 3 órakor: (Obsztos) Operette. Második ifjúsági előadás, nagyon olcsó helyárrakkal. Bevezető előadást tart: dr. Rózsa József. Sorozatszám 90).
Szombaton este 9 órakor: Diákszeretem. (harmadszor). Bérletszünetben. Sorozatszám 91).
Vasárnap d. u. 3 órakor: Borcsa Amerikában. (Operette-repriz, nagyon olcsó mozhelyárrakkal. Jegyek ára: 50, 40, 30, 20 és 10 lei. Sorozatszám 92).
Vasárnap d. u. 6 órakor: Mit susog a fehér akác? (Operette-ujdonság. Kondor Ibolyával, Betegh Bébitel, Solthy Györggyel, Ihász Aladárral. Sorozatszám 93).
Vasárnap este 9 órakor: Diákszeretem. (Operette-ujdonság negyedszer. Bérletszünetben. Sorozatszám 94).
Hétfőn november 11-én: Diákszeretem. (ötödször. Napi bérlet 14. sz. B) Sorozatszám 95).

Kedden november 12-én: Diákszeretem. (hatodszor. Napi bérlet 14. sz. C) Sorozatszám 96).
Szerdán november 13-án: Diákszeretem. (hetedszer. Bérletszünetben. Sorozatszám 97).

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSOR:

Szombaton nov. 9-én: Csak egy előadás kezdete 6 órakor. Ujdonság kolozsvárot először. I. A zsaroló. (Hallatlanul izgalmas új társadalmi dráma). II. Kadetszeretem. (8 felvonásos amerikai történet). III. Pótkép. (Kettős műsor. Helyárak: 30, 20 és 10 lei).
Vasárnap d. e. 11 órakor matiné 15 és 10 lei-es helyárrakkal: Rin-Tin-Tin. (A leggyaggyobb kutya-film).

CORSO-FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:

Szombat Looping The Loop. A halál ugrás, dráma 8 felvonásban. Az Ufa gyár egyik legnagyobb produkciója. Főszereplők: Werner Krauss, Jenny Jugo, Warwick Ward és Gina Manes. Előjáték: Amerikai burleszk.
Vasárnap délelőtt pont 10 órakor. Vigjáték matiné. Zigottó 6 felvonás és amerikai burleszkek. Olcsó helyárrakkal.
Legközelebbi műsor: Az Asszonyok bálványa Kean, Damas halhatatlan műve modern feldolgozásban. Főszereplők: Gusztáv Diessl, Esterházy Ágnes és Harry Hardt.

SELECT-MOZGÓ:

Szombat Vad orchideák, különleges dráma, főszerepben Grete Garbo, Nils Asther és Lewis Stone.
Vasárnap Vad orchideák.
Hétfő Szálloda őrangyala, szellemes vigjáték, főszerepben: Adolf Menjou és felesége Cathérina Carver.
Kedd Szálloda őrangyala.
Szerda Szálloda őrangyala.

URANIA-MOZGÓ:

Szombat Patt és Pattachon Afrikában, a hőkedvelő dán komikusok legújabb, elsőrangú vigjátéka.
Vasárnap Patt Pattachon Afrikában.
Hétfő Bécsi táncosnő, egy kis revü görle élete, főszerepben a bájos Anita Doris.
Kedd Bécsi táncosnő.
Szerda Bécsi táncosnő.

A színházi iroda közleményei

Diákszeretem minden este. Két zsuffolt nézőtér kirobbanó tapsai avatták az idei évad bombasikerévé a Diákszeretem című káprázatos 12 képből álló új operette-revüt. A színház vérmes reményeket táplált a Diákszeretlemmel szemben, de minden várakozását, minden reményét tulszárnyalta a siker. Vén színházi rókák nem emlékeznek ilyen diadalmas sikerre. A siker főméréje pedig az, hogy a színház pénztára reggeltől estig állandóan ostrom alatt áll, mindenki biztosítani akar magának egy helyet a Diákszeretlem valamelyik előadására.

Vasárnap délután félhatkor! Mit susog a fehér akác? Az idei évad óriási sikere operette-ujdonsága a Mit susog a fehér akác? kerül színre vasárnap délután félhatkor parádés szereposztásban. **Ma este a Diákszeretlem előadása 9 órakor kezdődik.** Szombati estén a közönség kényelmére való tekintettel a mai esti előadás nem félkilenkor, hanem félórával később, vagyis pont 9 órakor kezdődik.

Borcsa Amerikában 50, 40, 30, 20 és 10 lejes helyárrakkal. Vasárnap délután félhárom órakor a Borcsa Amerikában című operette kerül színre új szereposztásban nagyon olcsó mozhelyárrakkal. Jegyek ára: 50, 40, 30, 20 és 10 lei.

Ma és holnap este bérletszünetben kerül színre a Diákszeretlem. Tekintettel arra, hogy ma este és holnap este bérletszünetben adják a Diákszeretlemet,

erre a két előadásra az összes páholyok és zsöllyeszek is a nembérlő közönség rendelkezésére állanak.

Ma utóljára Heidelbergi diákélet Ramon Novarroval a Magyar Színházban. Ramon Novarrot ma utóljára láthatja a Magyar Színház közönsége a Heidelbergi diákéletben. Ma csak egy mozielőadás van délután 6 órakor.

Holnap d. e. 11 órakor Rin-Tin-Tin a Magyar Színházban 15 és 10 lejes helyárrakkal. A leghatásosabb, legkedve sebb Rin-Tin-Tin filmet vetítik a Magyar Színház hoinapi matinéjában. Kezdeté 11-kor. Helyárak 15 és 10 lei.

Keveset

hirdet, de értékeset és rendkívül olcsón bécsi Velour, Városony modelleket árusít az

IDEAL

kalapszalon

Cluj, Reg. Ferdinand 8.

Tommi kalap 65, filc model 150, nyuszór model 200 Lei. Atalakítások, férfi kalapok formálása, tisztítás 24 órán belül gyári árban a legújabb divat szerint készülnek.

Rádió műsor

Idő keleteurópai

Szombat, november 9

Budapest. 9.15: Gramofonhangverseny Gronostay: Falusi téggel. Csajkovszky: Csak az tudja, kit vágy hajjt. Wagner: Tristan és Izolda. Sándor: Száz legény is elkérte már. — Cső, cső, cső, kukoricacső. Nagy: Megérem még azt az időt. Hej Bözsi, Bözsi. Bach: Tavasz ébredése, stb. 9.30: Hírek. 12.05: Mandits szalonzenekar hangy. 12.25: Hírek. 13: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 14.30: Hírek, élelmiszerárak. 16: Halász Gyula felolvasása. 16.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hírek. 17: László Imre magyar nótákat énekel, Bura Sándor és cigányzenekarának kíséretével. 17.25: A m. kir. Operaház előadásának ismertetése. 17.30: A nürnbergi operaház együttesének előadása. Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok. 22: Pontos időjelzés, időjárásjelentése, hírek. Majd honvéddyalogező zenekarának hangversenye. Strauss, Bach, Of-

fenbach, Gounod, műveiből.
Bécs. 18.25: Kamarazene. Haydn, Mendelssohn művei. 20.05: Népszerű est. Lehár, Stauss, Offenbach, Gilbert, Kálmán, Leó Fall, Suppé műveiből.
Berlin. 20: Mozart: Figaró lakodalma, opera.

Belgrád. 20: Hangverseny.
Bucuraşti. 20: Operaközv.
Breslau. 20.30: Citera és gitárest.
Brün. 19: Közv. Prágából.
Kattowicz. 20.40: Könyvü zene. 23: Táncmuzsika.

Köln. 23: Tánczene.
Lipcse. 19.30: Rádiózenekar. Schubert, Schumann, Strauss, Rachmaninov, Greccsaninov, Verdi, Wagner, Puccini áriák. 21.15: A dresdemi szimfónikusok Bach hangversenye.

Milánó. 20.30: Operett, Torinóból.
Osló. 20: Rádiózenekar.
Prága. 20: Cseh filharmónikusok hangversenye.

Róma. 21.02: Operaelőadás.
Toulouse. 20.30: Tánczene. 21.15: Műdalok. 21.45: Szimfónikus hangverseny. Schubert, Meyerbeer, Mendelssohn, Berlioz, Beethoven műveiből.

Vasárnap, november 10

Budapest. 9: Ujsághírek, kozmetika. 10: Egyházi zene. 11.15: Evangélikus istentisztelet. 12.25: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Majd honvéddyalogező zenekarának hangy. Radnai Erzs. operanékesnő közreműködésével. 15.30: Földművelésügyi minisztérium előadás-sorozata: „Az állatbiztosításról”. 16: Rádió Szabad Egyetem. 17.30: A nürnbergi Lehrer Gesangvereim hangversenye. 18.40: Zongorahangverseny. 19.30: Offenbach: „Orpheus a pokolban” operett előadása. 22.20: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye.

Ha influenzás, köhög vagy berekedt gyógy

Siculia gyógyvizet mert az a legjobb nyálkaoldó és köptető. Kapható minden fűszerüzletben.

Zenekedvelők!

Becses tudomásukra hozom, hogy a közhajnak engedve, egy gyönyörűen kiállított

HANGSZERKATALOGUST

Kiváló tiszteltetel David Hangszerház, Cluj Str. Memoran. 12.

borsátottam ki, mely nagy albumakban, 144 oldal terjedelemmel, 220 ábrával nemcsak az összes hangszereket, hanem azok történetét is tartalmazza. Ezen díszművet minden komoly érdeklődőnek díjtalanul küldöm, aki a posta költség fedezésére 20 lei értékű bélyeget küld.

Legujabb őszi és téli ujdonságok megérkeztek !!!
NEUMANN M. férfi - és fiuruha áruháza CLUJ, FŐTÉR 14.

1929 Novem
Vasárna

5690 év Marche

Az Uj Kelet az egy-
és bányai zsidóság
napilapja.

Cikkeink utányom
forrás megjelölésév
meg.

A franc

Távolall tőlünk az
tást tegyünk a fran
ereje és Románia gaz
zött. De önkéntelenül
szert az a párisi táv
Tardieu-kormány hár
akarja csökkenteni a
heit. Hárommillió fra
liárd lejt képvisel és
mas summa ez, az
meggondoljuk, hogy
költegvetése 36 m
Boldog az állam, a
tiz esztendővel ilyen
megengedhet magán
Franciaország, amel
zának és a konzolide
jutott el, hogy a fr
kulturigényeit a fran
nem jelentéktelen
európai hegemoniára
politika szintén nem
sait fedezni tudja, a
fizetők vállairól le
teher, három millió
éreznek. Bizonyos,
a közmondásosan k
racionális francia k
nak is, a francia re
filléreiből olyan
Franciaországban, a
nyos mértékig Páris
pénzügyi élet su
tette Franciaország
államközlésének fol
Romániának is),
tőzsde játékaiban v

Ismételjük: nem
vonna két állam ga
zött, mert hiányza
hasonlítás azonos
lehat szó nélkül el
amig Franciaország
sági és pénzügyi p
tékben könnyít az
igy a magángazdas
zontu fejlődési leh
addig nálunk az u
tása csak arra szol
az állam új adófo
nalmányozza. Ro
reviziója soha oly
mint épen most.
földi kölcsön lezá
gazdasági felfordul
Egy új gazdaság
malis erő kifejtésné
zalt termelést. No
talpraállása nem
adózási rendszer g
Ennek a rendszer
Titulescu törvény
azzal a kimondó
hogy rendet teret
tásban. — Ha be

A pénzügymin
Nacionala legujab
tatnak, hogy Che
a kormány adóem
a négy esztendő
Október havába
millió lej folyt k
olyan summa, an
példa. Elegendő
1928 októberébe
haladták meg a
állam két hónap
egy milliárd lejt
nálával szemben
ezeknek a számo
arra kell követk
kisebb-nagyobb
de túlélte a nyo
zetgazdaság me
felé.